

LETO X

Številka 30

Jesenice, 26. julija 1968

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

1. avgust občinski praznik Jesenic

Ob občinskem prazniku — 1. avgustu, čestitajo vsem občanom in želijo mnogo delovnih uspehov ter osebnega zadovoljstva

- SAMOUPRAVNI ORGANI IN UPRAVA TER DRUŽBENO-POLITIČNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE
- SKUPŠČINA OBCINE JESENICE IN DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE OBCINE
- UREDNIŠTVO ŽELEZARJA

Pred praznikom

Dan, ki so ga naši občani izbrali za svoj občinski praznik, je pred 27. leti v zgodnjih jutranjih urah zahteval na Obranci prvi krvni davek. Gozdna tla na obronkih Mežaklje je pordečila kri prvoborcev Ferda KORENA in Viktorja ARZENŠKA, ki sta s svojo žrtvijo samo še bolj podžgala ogenj upora, ki je tlel že širom naše domovine. Za jeseniški proletarijat in za vse napredne ljudi je bil to signal in smerilo, kam vodi njihova pot: ali v brezupno suženjstvo ali v boj za svobodo, za nov socialni red, za lepši jutrišnji dan. Večina se je odločila za drugo pot. Za pot, ki je trajala polna štiri leta in ki je bila čez in čez prepojena z znojem, solzami in krvjo. Naši ljudje so znova spoznali veliko Cankarjevo resnico in napoved o tej naši s krvjo priborjeni domovini: »Jaz bratje pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost.«

Časovno je ta boj za domovino že tako odmaknjen, da za mnoge mlade ljudi to pomeni le še legendo o krvavem štiriletnem boju in o junaštvu našega naroda. To junaško obdobje našega in jugoslovanskih narodov, mladi ljudje spoznavajo in poznajo le še po berilih in zgodovinskem pouku. Mnoge spomenike in obeležja, ki jih kot živ dokument še hranijo naši gozdovi iz teh let, je preraslo grmovje in mah, jih je nažrla rja in zob časa. Mnogokrat hodimo na izlete in sprehode po naših gozdovih mimo krajev, ki so prepojeni s krvjo naših borcev, kjer so na bukvah, ki so bile nešteto preluknjane s sovražnimi krogli, le še komaj zaznavne grče, pa se ne zavedamo, da je ta zemlja prepojena

s krvjo naših najboljših ljudi in da se je na tem ozemlju bil boj za biti ali ne biti naših partizanskih enot in našega naroda. Ob takih praznikih, ko se spominjamo teh krvavih let, se človeku še bolj vsiljuje misel, kdo je kriv, da smo tako zelo zanemarili spomenike in obeležja, ki so tako pomemben dokument naše narodnoosvobodilne borbe. Tako kot številni umetnostno zgodovinski spomeniki iz preteklih obdobij pričajo danes in bodo pričali tudi kasnejšim rodovom naš zgodovinski obstoj in razvoj, tako so tudi spomeniki in obeležja iz NOB že danes, še toliko bolj pa bodo jutri živ dokument naše narodnoosvobodilne borbe, trpljenja in junaštva našega naroda. Ravno zato bi morali biti ti spomeniki in obeležja mnogo bolj zaščiteni pa tudi evidentirani in redno vzdrževani. To je naš dolg in dolžnost do narodnoosvobodilne borbe in do naših kasnejših rodov.

Tesno s tem pa se povezuje tudi trajna in zavestna skrb družbe za prenašanje tradicij narodnoosvobodilne borbe na sedanje in kasnejše rodove. To pomeni ustno predajanje spominov na dogodke in osebnosti iz NOB, predajanje običajev, navad in moralnih kvalit, ki so prevevale borce za svobodo. Če bomo to odgovornost pred revolucijo zanemarili ali površno opravljali, se lahko zgodi, da bo tradicija z leti zbledela, s tem pa je nevarnost, da zbledijo vse tiste etične in humanistične vrednote, ki so bile lastne borcem za svobodo in neodvisnost. To pa bo nepopravljiva škoda pri nadaljnjem plemenitenju socialistične etike, proletarskega internacionalizma in humanizma.

Ob takem praznovanju pa moramo ponovno osvežiti tudi oporoko, ki smo jo sprejeli od padlih borcev, to je nadaljevati z izgradnjo socializma in komunizma. Nadaljevati z brezkompromisno borbo za nadaljnji napredek socialističnih samoupravnih in demokratičnih odnosov ter vztrajno nadaljevati boj za uresničitev ciljev gospodarske in družbene reforme. To je naš dolg, obveza in dolžnost do tisočev borcev, ki so s svojo krvjo začrtali pot, ki jo moramo nadaljevati.

MARTINARNA — igra svetlobe s prahom

3. seja DS Železarne

Pri reševanju finančne situacije Železarne mora pomagati tudi širša družbena skupnost

V petek, 19. julija 1968, je bila 3. seja delavskega sveta Železarne, ki je bila posvečena razpravi o ekonomskem in finančnem položaju železarske panoge v Sloveniji in posebej v Železarni. To je bilo tudi edino in osnovno vprašanje dnevnega reda te seje.

Pred pričetkom obravnave je delavski svet Železarne na zahtevo enega člana naročil komisiji za kategorizacijo delovnih mest, da do prihodnje seje delavskega sveta pripravi poročilo o svojem delu, odgovorni službi pa so naročili, da na prihodnji seji poroča zakaj še ni predložila delavskemu svetu v potrditev pravilnika o dodatkih na delovno dobo, ki ga je delovna skupnost že obravnavala.

Poročilo o ekonomskem in finančnem položaju železarske panoge v Sloveniji in v naši Železarni je podal inž.

Matevž Hafner. Razprava, ki je sledila temu poročilu je bila zelo pestra in konstruktivna, pri nekaterih članih pa tudi revolucionarna in zelo zahtevna do organov, ki so odgovorni, da je železarska panoga v Sloveniji zašla v tako težek položaj. Škoda, da seji niso mogli prisostvovati tudi naši poslanci, zaradi zasedanja skupščine, ker bi se lahko seznanili, ne samo s položajem Železarne, temveč tudi z razpoloženjem članov delavskega sveta in kolektiva. Na podlagi predloga uprave, upravnega odbora

in na podlagi razprave so ob koncu seje sprejeli naslednje sklepe:

1. Upravni odbor in delavski svet Železarne potrjuje ta zahtevek slovenskih železarn — Jesenice, Ravne in Store pri skladu republiških rezerv, za sanacijski kredit obratnih sredstev v višini 119.055.000 N din, v kateri vsoti je vključena železarna Jesenice z 99.880.000 N din, železarna Ravne z 12.855.000 N din in železarna Store s 6.220.000 N din. V tem zahtevku je vezava kupcev obračunana s 60 dnevi.

Predlaga se odplačilo kredita za trajna obratna sredstva na 10 let s 6,5% obrestno mero in začetkom odplačila 1. 7. 1969.

Po varianti kupcev vezanih samo do 30 dni, bi bil skupni zahtevek za dolgoročni kredit za trajna obratna sredstva 22.991.000 N din. Železarna Jesenice bi v tem primeru potrebovala 36.161.000 N din. Varianta s kupci do 30 dni pa ni realna, ker je stalna vezava sredstev pri kupcih v poprečju čez 90 dni (Jesenice 90,6, Ravne 99 in Store 101 dan).

2. Pri občinskem rezervnem skladu, ki je zavrnil zahtevek za 1,5 milijonov N din kredita, je treba ponovno vložiti vlogo za vsaj delno pokritje tega zneska. V kolikor tega denarja Železarna ne bo dobila, ne bomo mogli izpolniti prostovoljno sprejetih obveznosti do Temeljne

ZDA — Tudi železarska industrija v ZDA se mora boriti s precejšnjo konkurenco iz uvoza. Tako so v letu 1967 uvozili v to državo 10,4 milijone ton različnih železarskih proizvodov, kar predstavlja 12,3 % celotnih potreb. V letu 1966 so uvozili samo 10,9 % skupnih potreb. Po dosedanjem letošnjem uvozu računajo, da bo do konca leta ponovno narasel in sicer na okoli 14,5 milijonov ton.

ZAHOĐNA NEMČIJA — Zahodnonemške železarne so v letu 1967 izvozile 8,6 milijonov ton cevi v vrednosti 219 milijonov dolarjev. To je za 38% več kot v letu 1966. Največ izvažajo cevi na Nizozemsko (okoli eno četrtino celotnega izvoza) ter v LR Kitajsko. Ta je v letu 1967 potrojila svoja naročila cevi v tej državi.

Pojem in bistvo integracijskih gibanj

(nadaljevanje in konec)

Za ilustracijo koristi kombinacije v industriji nam lahko služijo primeri iz industrije ZDA. Tako so stroški proizvodnje jekla v Martinovih pečeh nekombiniranih podjetij dvakrat večji. V naši državi takšno kombinirano podjetje predstavlja železarna v Smederevu s svojo jeklarno, valjarno, kovačnico in drugimi obrati.

Podobne koristi se dosega tudi s kombinacijo jeklarn in koksarn. Uporaba koksne gasne plina namesto generatorskega gasa v Martinovih pečeh povečuje proizvodnost peči za 10%, medtem ko se poraba toplote zmanjša za 12%. Zraven tega pa se peči tudi mnogo manj trošijo.

Kombinacija ni v nasprotju s specializacijo proizvodnje. Poudariti moramo, da je

specializacija pogoj kombinacije s to razliko, da se pri kombinatu misli na spajanje specializirane proizvodnje na enem določenem prostoru. S tem kombinirana podjetja zahtevajo določeno optimalnost, da bi mogla biti rentabilna, kar je odvisno od stopnje specializacije, od stopnje tehnike in še od mnogih drugih faktorjev, ki imajo naravno pravilne lokacije podjetja. Zaradi tega je tudi pri ustvarjanju kombinatov neobhodno potrebna temeljita ekonomska analiza in ekonomska računica prej, preden se pristopi k izgradnji kombinatov ali spajanju podjetij v kombinat. Poudariti moramo, da posebno odločilno vlogo igra stopnja razvoja tehnike. Vidimo npr., da je prej pri izgradnji koksarn bil odločilen faktor bližina

premoga, iz katerega se pridobiva koks. Toda z odkrivanjem možnosti uporabe toplotnih plinov iz plavžev za ogrevanje koksnihih peči, se koksarne gradijo vse bolj zraven plavžev. Tak primer vidimo v Zenici.

Kombiniranje predstavlja višjo stopnjo organizacije industrijske proizvodnje kot pa kooperacija, ker je osnovana ravno tako kot kooperacija na specializaciji proizvodnje, toda koncentrirana je na enem mestu. Poudarimo, da to ne pomeni, da je kombinat zmeraj rentabilnejši in družbeno koristnejši od kooperacije. Tudi tu mora namreč ekonomska računica odločiti, komu dati prednost: kombinatu ali kooperaciji. Pri tem odločilno vlogo igra količina surovin, karakter surovin, njihova

pripravnost za transportiranje, skladiščenje, enakomeren razpored industrije, interes gospodarstva kot celote in drugo.

Prav tak je primer z izkoriščanjem odpadkov in proizvodnjo lastne embalaže. Številni primeri iz lastne prakse kažejo, da je obseg potrebne embalaže dovolj velik za rentabilno proizvodnjo v okviru kombinata. Seveda se tudi dogodi, da se na primer uvedena proizvodnja embalaže pokaže kot nerentabilna, da bi se ceneje mogla nabaviti pri specializiranih podjetjih, da kapacitete za proizvodnjo embalaže niso zadostno izkoriščene in da se zaradi tega v posameznih primerih dela proizvode, ki nimajo nobene zveze z embalažo, potrebne za kombinat.

Kombiniranje v industriji imenujemo tudi **integracija proizvodnje**. Če je del nabavljenih proizvodov od drugih podjetij čim manjši, pomeni,

da je kooperacija toliko slabša in toliko je stopnja integracije večja in obratno.

Po vrsti in načinu nastanka integracije v industriji ločimo:

- a) vhodna,
- b) izhodna,
- c) mešana.

Vhodna integracija predstavlja proces kombiniranja proizvodnje, ki izhaja od surovin in gre h gotovim proizvodom. Primer za to je rudnik premoga ali železove rude, ki zgradi svojo koksarno, plavže, valjarne in drugo. Jugoslovanski primer za to je Vareš, kjer so najprvo odprli rudnik železove rude, potem so zgradili plavže, livarno itd. Enak primer je tudi rudnik bakrene rude Bor, kjer je najprvo stekel rudnik bakrene rude, potem so bile zgrajene naprave za separacijo in flotacijo, topilnica, rafinerija, naprave za dobivanje zlata s cianizacijo in v zadnjem času napra-

izobraževalne skupnosti za strokovno šolstvo in do investicij v osnovno šolstvo.

3. Pri jugoslovanski investicijski banki ter kreditni banki in hranilnici v Ljubljani je treba zaprositi za podaljšanje rokov odplačila kredita za rekonstrukcijo in sicer pri investicijski banki od 15 na 20 let, pri kreditni banki pa od 8 na 15 let.

4. Doseči je treba odlaganje odplačila anuitet pri Investicijski banki iz 1968 v 1969. leto.

5. Doseči je treba možnost plačila celotne anuitete (glavnice in obresti) za nekaj let iz amortizacije, brez dodatnih obremenitev poslovnih stroškov z obrestmi.

6. Treba je doseči znižanje intekalarnih obresti tako pri Investicijski kot pri Kreditni banki v Ljubljani.

7. Pri upnikih je treba doseči strpno upoštevanje vrstnega reda izvršb in akcept-

nih nalogov, dokler se naša situacija v pogledu likvidnosti ne popravi, kar računamo da bo do konca leta.

8. V kolikor se ne reši sancijski kredit v okviru rezervnega sklada je treba poiskati rešitev s kratkoročnimi krediti bank vendar z najdaljšim mogočim odplačilnim rokom, ki ga naš kreditni sistem dovoljuje.

9. Upravni odbor in delavski svet Železarn ugotavlja, da so poslovni stroški v stalnem porastu, Železarna je še vedno na robu izgube in bi predvidena podražitev prevoza, elektrike, mazuta in podobno, imela za posledico ustavitve posameznih obratov (plavž), nastale izgube pa ne bi mogli pokriti niti z zmanjšanimi osebnimi dohodki.

10. S takšno situacijo in z zaključki je treba seznaniti organe in zbere občinske in republiške skupščine ter

zahtevati njihovo podporo pri izvajanju zaključkov.

11. Delavski svet Železarn se strinja z vsemi ukrepi, ki sta jih sprejela upravni in izvršni odbor Združenja jugoslovanskih železarn do skupščinskih in ostalih organov za reševanje problemov panoge v okviru intencij reforme. Pri tem delavski svet Železarn smatra, da je treba še odločneje nastopati.

12. Delavski svet Železarn sklene, da v kolektivu ne bi zmanjševali osebnih dohodkov, če bo kolektiv delal s takšnim prizadevanjem kot doslej in opozarja na težke posledice, ki bi nastale, če bi se osebni dohodki prisilno zmanjševali.

13. Od odgovornih republiških in zveznih organov zahteva delavski svet Železarn, da vzamejo v pretres vse pripevke, ki jih mora Železarna plačevati (za Skopje, za energetiko ...).

Priprave na proslavo 100-letnice Železarne

Drugo leto bomo praznovali 100-letnico obstoja naše Železarne. Pravzaprav so na Jesenicah oziroma v Planini nad Jesenicami že leta 1528 priseljenci iz severne Italije pričeli iskati železovo rudo in celo zlato ter srebro. Bili so to Buccelliniji iz Brescie. Zlata niso našli, niti ne srebra, pač pa železovo in svinčeno rudo. Za to so zaprosili pri cesarju Ferdinandu Habsburškemu za dovoljenje za preselitev in delovanje v dolini. To dovoljenje so dobili leta 1538. Od tega leta dalje so pričeli gorati, plavži na Jesenicah in Javorniku. Torej leto 1538 je tisto, čigar obletnico moramo tudi proslaviti. Toda rojstvo industrijske proizvodnje naše tovarne, je bilo uradno ugotovljeno pred 100 leti.

Spoštuemo delo, ki so ga opravili naši predniki v tem obdobju — da bomo lahko krepko in uspešno delali še naprej. Čas, ko bomo proslavljali 100-letnico obstoja je resen. Položaj železarne Jesenice v jugoslovanskem razvoju železarstva in prav posebno v hitrem napredku proizvodnje železa v svetu, nam ne dopušča »bučnega« proslavljanja, niti nikakršnih velikih nad na razne materialne izredne dobrote. Nasprotno nalaga nam skrb, in borbo za obstoj ter napredek. Pa vendar tisti, ki je prepoznal ga drugi pohodijo. Zato se predvideva program proslave 100-letnice obstoja železarne Jesenice v sledečem:

Glavni poudarek bo na ljudeh in to na tisti množici delavcev v železarni Jesenice, ki so v minulih desetletjih strli fevdalno kapitalistični sistem in v praksi gradili pot v socializem.

Vsi ti dogodki so že lepo po vrsti in strokovno opisani v obsežnem delu, ki že več kot 10 let čaka na objavo. Želimo, da bi to zgodovinsko delo, izšlo v okviru naše proslave kot dokaz borbe jese-niških kovinarjev za svobodo in lepšo prihodnost.

Uredniški odbor jese-niškega zbornika Jeklo in ljudje namerava za proslavo izdati že drugo knjigo, v kateri bodo zbrani vsi novejši dogodki z Jesenic in njene okolice. V tej knjigi bo po vsej verjetnosti še bolj natančno in obsežno obdelano področje boja jese-niških kovinarjev v vrstah NOV.

Te knjige bodo posameznikom težje dostopne, ker bo tisk in papir zelo drag. Zato se predvideva, da bi iz teh knjig napravili izvleček in tega objavili v drobni knjižici, ki bi jo dobil vsak član kolektiva.

Prav poseben poudarek naj bi bil posvečen družinam, kateri člani so delali in gradili našo tovarno skupaj 100 ali več let.

Med nami živijo in delajo celo člani družin, ki so skupno že opravili v našem delovnem kolektivu več kot 200 let delovne dobe. Tem družinam bo posvečena posebna pozornost.

Sam razvoj tovarne v zadnjih 100 letih, bo s tehnološkega vidika in stališča napredka proizvodjalnih sil in razširitve asortimenta obdelan posebej na strokovni osnovi. To naj bi bilo gradivo, v katerem bo znanstveno obdelan naš razvoj in, ki bo tudi dragocen pripomoček obstoječemu kadru, kakor tudi prihodnji generaciji. To

gradivo mora istočasno biti tudi najboljši pripomoček v komercialni službi.

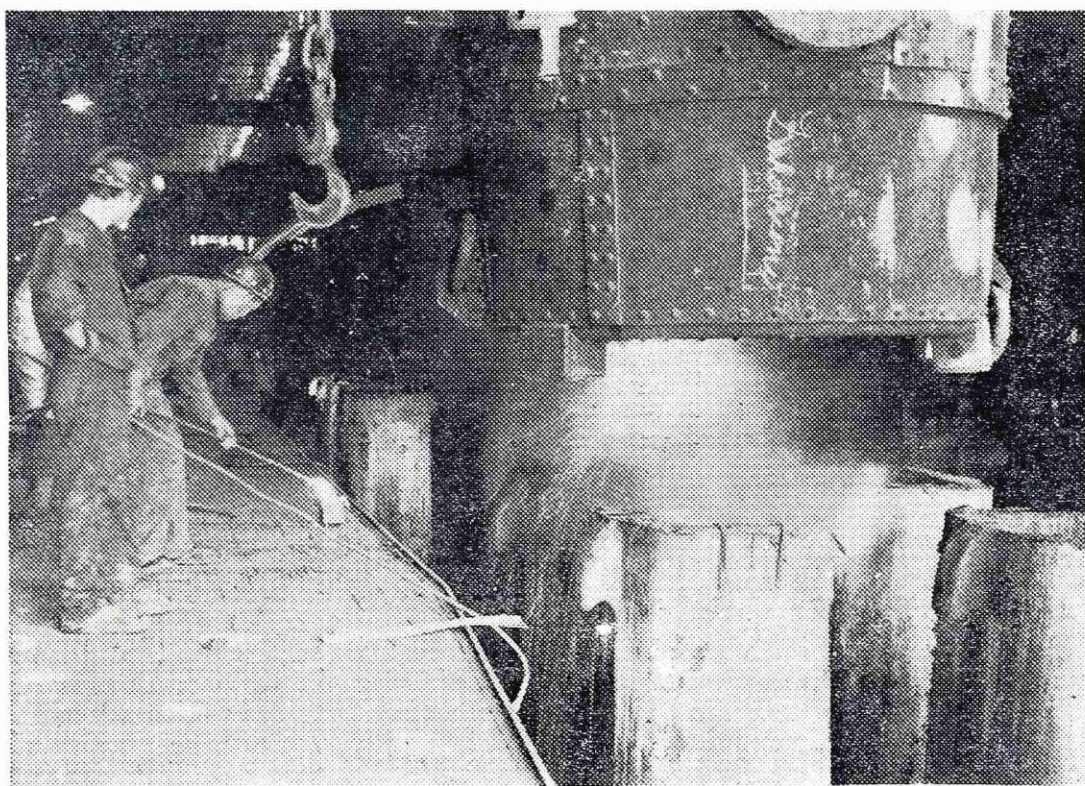
Za jedro svečanega dela proslave, se predvideva, da bo bo jeseni leta 1969 v valjarni Bela in pa za več drugih nastopov predvidevamo, da bi poleg gostovanja Slovenske filharmonije, Slovenskega okteta, bratov Avsenikov, kulturne grupe ITAL-SIDRA iz Italije, v glavnem nastopali sami. Zato je po obratih potrebno poživiti delo (pevcev, slikarjev, deklatatorjev, gledaliških igralcev, folkloristov in instrumentalistov) tako, da vsem dokažemo, da današnji železar ni pozabil vsega tistega, iz česar je zrastle, temveč da je na višji kulturni stopnji, kakor njegovi predniki. Seveda bo potrebno poživiti tudi delo ljudske tehnike po sekcijah in pripraviti gradivo za razstavo.

Tudi športu in telesni kulturi sploh moramo dati ustrezno mesto. Tudi tu moramo prvenstveno razgibati sodelavce v obratih — saj predvidevamo, da bodo športna in druga tekmovanja preko celega leta 1969. Potrebno bo misliti tudi na partizanske pohode in večjo samostojno prireditev borcev. Zgrešeno bi bilo, če bi pozabili na nastope šolske mladine in to od prostih vaj, ritmičnih plesov, do koncertov in quiz oddaj.

Nastopov prosvetnih društev ne bo smelo manjkati in tudi naše gledališče naj bi nastopilo z ustreznimi deli in to v glavnem na prostem. Športna srečanja bodo delno tudi mednarodnega značaja in to predvsem srečanja v hokeju, smučanju, sankanju, keglanju na ledu, na asfaltu in eventualno še druga. Prek obratov in medobratnih tekem pa bi manifestirali še ostale zvrsti športa, da bi tako uspešno lahko izvedli številna srečanja in tekmovanja v raznih športnih igrah.

Vse to je le grob osnutek programa proslave obstoja 100-letnice železarne Jesenice. Jasno je, da se bodo z vseh strani pojavili glasovi od kje denar za izvedbo proslave. Denarja res v naši dolini že več kot 1000 let primanjkuje, pa se je le delalo, živelo in napredovalo. Zato tudi sedaj ne smemo takoj kloniti pred resnico, da nam primanjkuje denarja, pač pa moramo vsi prijeti za delo in proslava se bo izvedla. Končni program bo določil delavski svet železarne, naša skupna naloga pa bo, da ga bomo izvedli.

Stanko Ravnik

Vlivanje jekla v kokile in zajemanje poskusnega vzorca za laboratorijsko analizo — elektrojeklarna

ve za proizvodnjo žveplene kisline na osnovi odpadnih plinov in ne daleč od Bora tovarna umetnih gnojil. Skupno z novim rudnikom bakra Majdanpek predstavlja Bor danes naš največji in najbolj kompliciran kombinat na področju metalurgije z značajem vhodne inegracije.

Izhodna integracija predstavlja proces kombiniranja, ki nastane iz finalnega izdelka proti surovini. Tak je bil primer s smederevsko železarno, kjer je bila najprvo zgrajena tovarna železnih konstrukcij in delavnice za popravilo vagonov; potem valjarna pločevine, Siemens-Martinove peči in na koncu plavž v okolici Majdanpeka, ki pa je bil v času vojne porušen in ga niso več obnavljali.

Mešana integracija predstavlja tisti proces kombiniranja v industriji, ki ne izvira niti od surovin niti od

finalnih izdelkov, ampak od srednjih faz predelave in se s tem potem širi proti surovini in proti finalnemu izdelku. Železarna Zenica je na primer imela jeklarno, potem valjarno, plavže in nazadnje rudnik premoga in koksarno.

Integracija proizvodnje od surovine proti finalnemu izdelku predstavlja najracionalnejši način kombiniranja. Toda zgodovina integracije v naši industriji nam kaže, da je integracije takšnega karakterja bilo najmanj. Navadno se je izhajalo ali od finalnega proizvoda ali pa od neke srednje faze, kar je bilo odvisno od razpoložljivih finančnih sredstev, trenutnega stanja in konjunktura. Poudarimo naj, da so pogoji danes za pravilno integracijo ugodnejši z ozirom na lastniški karakter osnovnih sredstev, na stopnjo koncentracije in specializacije v industrijski proizvodnji, kakor

tudi možnost planskega usmerjanja investicij.

Kako velikega pomena je kombinacija v industriji, lahko presodimo tudi po visoki stopnji kombinacije v industrijsko razvitih državah. Tako na primer v okviru črne metalurgije ZDA in Sovjetske zveze ima okoli 85 % vseh podjetij karakter kombinata. V tekstilni industriji navedenih držav pa odpade na kombinata več kakor dve tretjini skupne proizvodnje. Ugotoviti moramo, da v Jugoslaviji formiranje kombinatov niti zdaleč ne dosega takih obsegov, vendar pa so perspektive za uporabo te organizacijsko-proizvodne oblike v industriji zelo ugodne. Za zdaj imamo največ kombinatov v težki industriji (metalurgija, kemična industrija in energetika), manj pa v lahki industriji.

L. J.

Problem železarn je slovenski in jugoslovanski problem

Iz razgovora z inž. Matevžem HAFNERJEM in iz njegovega poročila na tretji seji DS Železarn povzemamo osnovne misli in ugotovitve v zvezi s finančnim položajem Železarn v okviru finančnega položaja slovenskih in jugoslovanskih železarn.

Glede na splošno nelikvidnost slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva, zakon o kliringu ni prinesel pričakovanih rezultatov. Ker je stanje v zvezi s tem vsak dan težje in kritičnejše, so uprava in družbeno-politične organizacije podjetja smatrali za nujno, da na podlagi posebne analize obvestijo samoupravne organe Železarn in prek njih delovni kolektiv ter občinsko in republiško skupščino o težavah, ki nastajajo v finančnem poslovanju ne samo v naši Železarni, temveč v vseh slovenskih železarnah in v vsej železarski panogi.

Jugoslovanske in slovenske železarnе, med njimi tudi naša, so se leta 1965 v celoti vključile v reformna prizadevanja. Kljub temu, da startne osnove črne metalurgije niso bile dobre in v primerjavi z ostalimi vejami bazične industrije celo neugodne, so bili doseženi določeni rezultati. Predvsem pa smo spoznali, da samo z mobilizacijo notranjih rezerv in z večjim prizadevanjem vsega kolektiva lahko poslujemo v pogojih, ki jih je postavila reforma.

V nasprotju z reformnimi prizadevanji pa se je nepričakovano in neupravičeno povečal uvoz valjanih proizvodov ter smo v letu 1967 uvozili od 240.000 do 280.000 ton valjanih proizvodov, ki bi jih lahko proizvedle domače železarnе. Razumljivo, da je bila posledica take liberalizacije uvoza v neizkoriščenosti domačih proizvodnih kapacitet in v čez 20 milijard S din zmanjšanjem neto produktu jugoslovanskih železarn.

Razen tega pa je znašala sedem milijard S din razlika med domačimi in uvoznimi cenami, ker so uvažali po de-

presirani uvozni ceni in ob trikratni manjši carinski zaščitenosti domače proizvodnje, kot jo ima zapad za svojo proizvodnjo. Zaradi take uvozne politike se je zmanjšal narodni dohodek in dohodek železarn za čez 20 milijard S din. Tako je jugoslovanska metalurgija, ki je leta 1966 oblikovala za okrog 20 milijard S din skladov, v letu 1967 izkazovala izgubo tri milijarde S din. Jeseniška železarna je pri takem uvozu imela za več kot tri milijarde manjši dohodek, ki ga je delno krila z zmanjšanjem nivoja vzdrževanja, koriščenjem amortizacije za zamenjavo, delno pa ga je izkazala v zaključnem računu kot nepokrit osebni dohodek. Le-ta je znašal čez milijardo S din in je bil v to angažiran skoraj celoten rezervni sklad.

Naše podjetje v primerjavi z drugimi železarnami v preteklem letu ni slabše poslovalo, kar dokazujejo primerjalni podatki. Skupna realizacija jugoslovanskih železarn v letu 1967 je v odnosu na leto 1966 znašala: 92%, neto produkt 68% in dohodek 59%. Pri slovenskih železarnah pa je bila v istem odnosu realizacija 94 odst., neto produkt 73% in dohodek 64%. Iz teh podatkov je razvidno, da so bile slovenske železarnе nad povprečjem jugoslovanskih železarn.

Rezultati slovenskih železarn, če vzamemo skupno slovensko realizacijo s 100% po istih kriterijih pa so naslednji: železarna Jesenice je v letu 1966 prispevala k skupni realizaciji 62%, v letu 1967 pa 64%, neto produkt je bil na Jesenicah v letu 1966 48%, v letu 1966 pa 56%, železarna Ravne 35,5% oziroma 28,0%, železarna Store 16,5% oziroma

16,0%. Udeležba Jesenic pri dohodku je bila leta 1966 47,7%, leto kasneje pa 54,2%. To pomeni, da je naša Železarna predstavljala med 62 in

64% slovenske realizacije, med 48 in 56% neto produkta in med 46 in 56% dohodka.

Po kazalcih je znašal neto produkt na zaposlenega:

	1966	%	1967	%
Železarna Jesenice	21.200 N din	100	18.400 N din	86
Železarna Ravne	33.420 N din	100	19.800 N din	58
Železarna Store	24.200 N din	100	16.400 N din	68

Poprečni osebni dohodek pa se je v istem razdobju gibal:

	1966	%	1967	%
Železarna Jesenice	875 N din	100	894 N din	102
Železarna Ravne	935 N din	100	830 N din	88,7
Železarna Store	841 N din	100	781 N din	92,8

Teh nekaj podatkov kaže na eni strani, da naša Železarna lani ni slabše poslovala kot ostale železarnе, na drugi strani pa kazalci kažejo, da je vsa panoga črne metalurgije zašla v izredno težko situacijo. Podatki tudi zgovorno pričajo, da so se železarnе v letu 1966 vključile v izvrševanje intencij gospodarske reforme, vendar pa je prehitra in preobsežna liberalizacija uvoza, na kar so železarnе prek samoupravnih organov in svojega združenja opozarjale pristojne organe, povzročila enega pomembnih vzrokov slabega poslovanja železarn v letu 1967.

Kljub navedenim težavam pa ne smemo zapirati oči pred lastnimi, notranjimi slabostmi. Z intenzivnim odstranjevanjem le-teh bi bili naši uspehi lahko tudi boljši. Letošnji proizvodni in finančni plan je postavljen zelo tesno, vendar inž. Hafner meni, da so možnosti za 10% povečanje, pri tem pa je imel predvsem v mislih proizvodne stroške. V primerjavi s podatki združenja, naše podjetje v pogledu stroškov ni v ugodni situaciji. V celotnem dohodku namreč predstavlja proizvodni stroški v letu 1966 pri povprečju jugoslovanskih železarn 69%, na Jesenicah 71, pri tem čisti materialni stroški jugoslovanskih že-

mo lahko izšli iz teh težav kot zmagovalci.

Že v uvodu omenjeno zelo težko finančno situacijo smo v pogledu zagotovitve tekoče proizvodnje, nabave surovin, zlasti pa za zagotovitev osebnih dohodkov, največkrat reševali z nenormalnimi poslovnimi oprijemi. Vzrok za to je v splošni nelikvidnosti podjetij oziroma v izredno majhnih obratnih sredstvih v metalurgiji, ki ne zadoščajo za sedanji obseg poslovanja. K vsem tem pa se pridružuje še vprašanje kratkih vračilnih rokov za investicijske kredite, visoke obrestne stopnje, zamudne obresti in drugo.

Poleg notranjih ukrepov, ki so zajeti v sanacijskem programu in ki vsebujejo: povečanje količinske proizvodnje, poprečne prodajne cene, izboljšanje izplena, znižanje porabe energije in pomožnega potrošnega materiala, pa so potrebne tudi zunanje sanacijske mere, ki jih je predlagal delavski svet Železarn pristojnim organom, ki jih objavimo med sklepi delavskega sveta.

Jova

4. REDNA SEJA DS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 29. t. m. sklicuje predsednik delavskega sveta Železarn 4. redno sejo DS. Obravnavali bodo polletno poslovno poročilo Železarn in govorili ter sprejeli delovni program delavskega sveta za to mandatno dobo.

vzdrževanje je v okviru jugoslovanskih železarn ostalo na 4%, na Jesenicah se je zmanjšalo na 2%, obratno pa je odstotek amortizacije ostal v okviru jugoslovanskih železarn isti, na Jesenicah pa se je povečal na 7%.

Ravno ti kazalci nas obvezujejo, da se vztrajno borimo in prizadevamo za realizacijo našega sanacijskega programa, ki je priložen letnemu načrtu, ker le tako bo-

NE TAKO, TOVARISI!

Naš sodelavec je 21. maja zasačil delovodjo iz delovne enote HVŽ in šoferja tovornjaka naše Železarnе, ki sta brez vsakega dovoljenja hotela odpeljati iz Železarnе, iz gradbišča nove aglomeracije, za 10 garažnih vrat kotnih profilov.

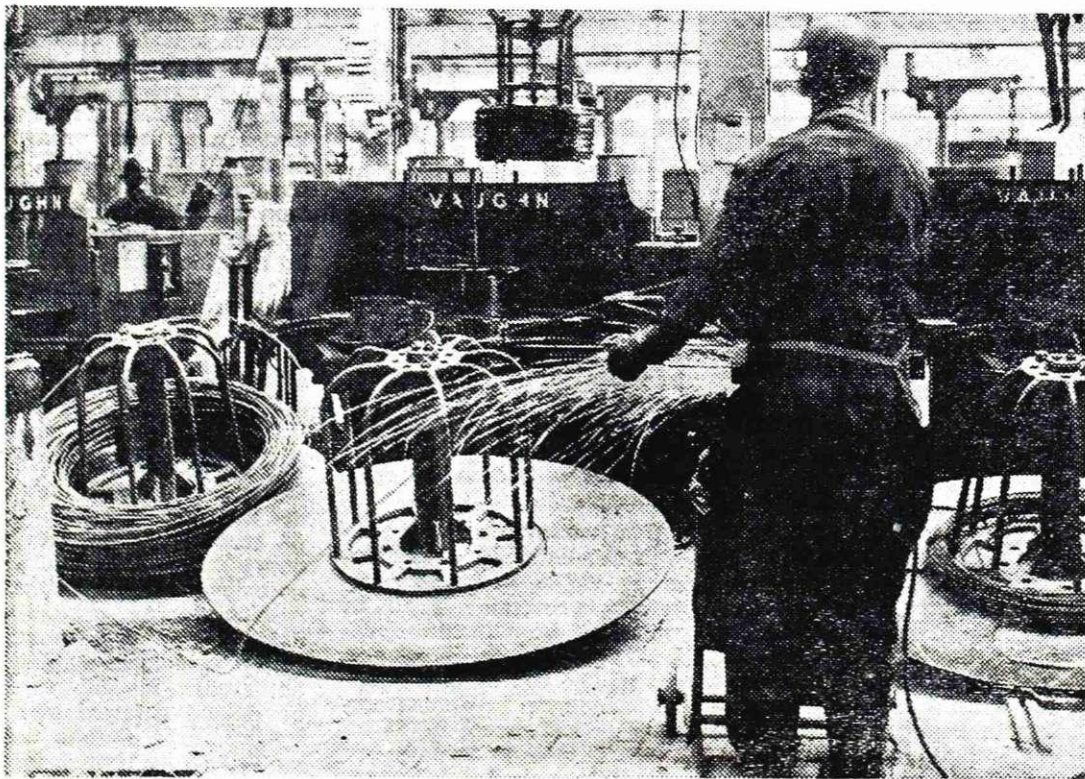
Sodelavec je stvar takoj prijavil nadzorni službi Železarnе, vendar do danes še ni bil nobeden od navedenih kaznovan.

Delovne grupe nadaljujejo z delom na pripravi za integracijo slovenskih železarn

V smislu zaključkov koordinacijskega odbora za združenje slovenskih železarn, ki ga sestavljajo direktorji slovenskih železarn, sta v mesecu juniju in juliju delali dve strokovni grupi. Prva grupa, ki je delala pod vodstvom tov. Bravharja, je na podlagi analiz in izračunov izdelala vlogo na republiški rezervni sklad za odobritev denarnih sredstev za sanacijo obratnih sredstev v vseh treh slovenskih železarnah. Vloga, ki jo je 19. julija potrdil tudi DS Železarnе, je bila poslana upravnemu odboru republiškega rezervnega sklada 9. julija t. l.

Druga delovna grupa je pod vodstvom tov. Trseglava iz železarnе Ravne delala na izdelavi skupnega investicijskega sanacijskega programa, prav tako za vse tri železarnе. Tudi to obsežno delo, ki zlasti v pogledu unifikacije različnih analiz predstavlja precej težav, dobro napreduje in je predmet večjega števila sestankov koordinacijskega odbora z delovno grupo. Predvidevajo, da bo to obsežno in odgovorno delo zaključeno do sredine avgusta.

Glede na to, da so bili v juliju večinoma vsi strokovni delavci zaposleni z izdelavo polletnih periodičnih obračunov posameznih železarn, je delo na analizah ekonomskih učinkov posameznih železarn, ki so v skupnem elaboratu prikazani za vse železarnе skupaj, nekoliko zaostalo. Z izdelavo teh analiz, ki so nujno potrebne za nadaljnje razpravo o integraciji v posameznih delovnih kolektivih, se bo sedaj pospešeno nadaljevalo.

Delo na žičarskem stroju VAUGHN

0 pogojih dela in varstvu pri delu

Pretekli VI. kongres ZSJ je sprejel enajst resolucij, med katerimi je tudi resolucija o pogojih dela in varstvu pri delu.

Predlog je bil pred kongresom dan v javno obravnavo in nato dopolnjen s predlogi in mišljenji predkongresnih in kongresnih razprav predložen članom kongresne komisije za delovne in življenjske pogoje. Predlog resolucije je bil soglasno sprejet.

Zaradi izredne pomembnosti in vsebinske tehtnosti, ki lahko služi za orientacijo ne le članom našega sindikata, temveč tudi strokovnim in drugim nosilcem varstvene dejavnosti, resolucijo objavljamo v celoti.

VI. kongres ZSJ izraža mišljenje, da je krepitev materialne in družbene osnove samoupravljanja v sedanjih pogojih našega družbenega in gospodarskega razvoja privedla do pozitivnih gibanj in sprememb na področju varstva pri delu ter do ugodnejših pogojev dela. V večini delovnih organizacij so te spremembe nastopile z uveljavljanjem novega sistema varstva pri delu in z vzpostavljanjem novih odnosov, ki jih prinaša gospodarska in družbena reforma.

Kongres ugotavlja, da vzporedno s pozitivnimi gibanji na področju varstva pri delu nastopajo tudi določene težave in pomanjkljivosti. Vrsta delovnih organizacij je zašla v težak materialni položaj in ni mogla zagotoviti primerne varstva pri delu. V nekaterih delovnih organizacijah in družbeno-političnih skupnostih niso posvetili dovolj pozornosti oblikovanju ugodnejših pogojev dela in razvoja varstva pri delu. Normativni akti posameznih delovnih organizacij, posebno manjših, niso zadovoljivo odražali resničnih potreb po učinkovitem varstvu pri delu in utrjevanju odgovornosti. Pogosti so pojavi malomarnosti, neodgovornega odnosa do varstva pri delu, neinformiranosti in neupoštevanja norm in ukrepov varstva pri delu.

Strokovne službe v nekaterih delovnih organizacijah niso dovolj usposobljene za reševanje problemov varstva pri delu. Samoupravni organi v mnogih delovnih organizacijah pa kažejo premalo aktivnega odnosa do tega vprašanja. Večje število normativov in standardov, pa tudi zaščitnih sredstev ni usklajeno s sodobnimi zahtevami. Družbeno-politične skupnosti, posebno nekatere občine, se ne angažirajo dovolj pri oblikovanju politike varstva pri delu na svojem območju in zato ne zagotavljajo pogojev. Strokovne službe in nekatere institucije, ki v zvezi z varstvom pri delu nudijo pomoč delovnim organizacijam, so razdrobljene, nezadostno opremljene s sredstvi in nimajo ustreznih strokovnih kadrov. Inšpekcijske službe niso dovolj učinkovite zaradi neustrezne organizacije, raz-

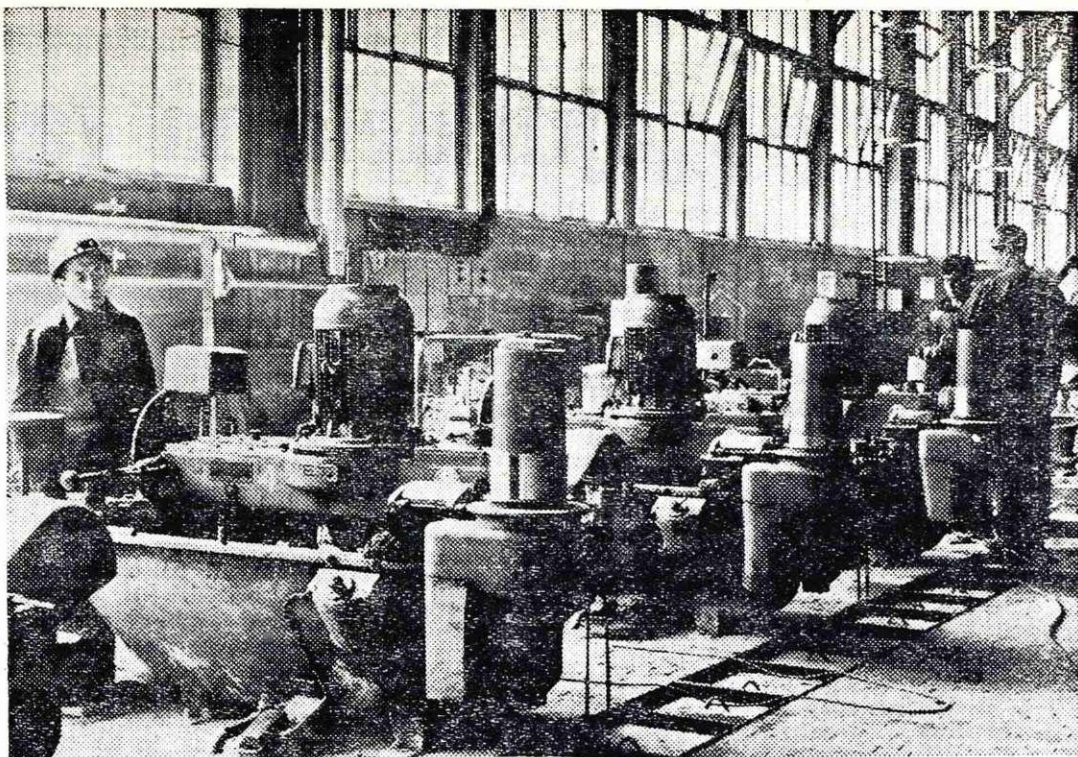
drobljenosti in neustrezne kvalifikacijske strukture.

Izhajajoč iz takega stanja, problemov in procesov, ki se na tem področju kažejo v sedanjih fazi našega razvoja, upoštevajoč krepitev vloge delovnega človeka in sindikatov pri nadaljnjem razvoju varstva pri delu ter ugodnejših delovnih pogojev in upoštevajoč smernice predsedstva in IK ZKJ, VI. kongres ZSJ sprejema resolucijo o pogojih dela in varstva pri delu.

1. Zveza sindikatov Jugoslavije in vse njene organizacije morajo s svojo dejavnostjo pripomoči, da se bo celotna aktivnost na tem področju usmerila k oblikovanju sodobnega in učinkovitega sistema varstva pri delu ter boljših delovnih pogojev, v katerem bodo vsi dejavniki imeli svoje obveze in odgovornosti in v katerem bo kar najbolj prisla do izraza vloga in vpliv delovnega človeka. Sindikat mora biti udeležen pri reševanju konkretnih nalog, ki izhajajo iz tega dokumenta. Vsak organ in organizacija sindikata pa mora v svojih programih dela določiti politične naloge in način njihove realizacije na področju varstva pri delu ter oblikovanja boljših delovnih pogojev.

Kongres smatra, da izgrajevanje učinkovitega sistema varstva pri delu zahteva predvsem **večjo aktivizacijo sil v sami delovni organizaciji**. Sindikalne organizacije morajo pomeniti gibalno vseh dejavnikov v delovni organizaciji, morajo pa se tudi same prizadevati za reševanje konkretnih problemov s tega področja.

Zahteve po humanizaciji dela narekujejo, da se človeškemu faktorju posveti prvenstvena pozornost in da se tako zaščitijo **najvitalnejši interesi delovnega človeka — njegovo zdravje in življenje**. Varstvo pri delu postaja vse bolj faktor **ekonomike in produktivnosti** in se ne more obravnavati samo kot element zdravstveno-socialne politike. Borba za nadaljnji napredek varstva pri delu zahteva, da se skozi samoupravno prakso močnejše izraža v funkciji dohodka delovne skupnosti.

Patentirni stroji za vlečenje žice v patentirnici

Dohodek in delitev po rezultatih dela bistveno spreminja tudi značaj varstva pri delu. Namesto varstva pri delu, pojmovanega kot skrb za delovnega človeka, ki jo nekdo vsiljuje od zunaj, v novih pogojih varstvo pri delu postaja del splošne poslovne politike delovne organizacije, katere neposredni nosilec je vse bolj delovni človek. Delovni ljudje prihajajo do spoznanja, da **vlaganje v varstvo pri delu postaja ekonomska potreba**. Vendar, pogoji ustvarjanja dohodka in instrumenti delitve še ne spodbujajo dovolj razvoja varstva pri delu.

— Prav tako niso dovolj stimulirani posamezniki in delovne organizacije, ki dosega pomembne rezultate v varstvu pri delu. Sindikalne organizacije se morajo boriti za **stimuliranje dejavnosti v varstvu pri delu in izrekanje priznanj** z nagradami, premijami, pohvalami, odlikovanji ipd. Sindikati se bodo borili, da bodo delovne organizacije vlagale ustrezna denarna sredstva za omogočanje in razvoj varstva pri delu in prav tako, da se bodo le-ta racionalnejše in učinkovitejše trošila.

2. Nenehni tehnični napredek, uvajanje avtomatizacije in splošni tehnološki napredek postavljajo vrsto zahtev za prilagajevanje varstva sodobnim pogojem dela. Tu se srečujemo z občutljivimi problemi družbene, psihofizične in etične narave z razliko od klasičnih tehničnih in zdravstvenih problemov varstva pri delu, ki so karakteristični za dosednji razvoj. Kongres vztraja, da **zahteve po humanizaciji dela obvezujejo nosilce investicijskih odločitev in projektante**, da se delovni prostori, stroji, naprave in postrojenja, pa tudi tehnološki postopek in sredstva ter oprema za osebno zaščito, maksimalno, prilagodijo potrebam in zmog-

ljivosti človeka, organizacije dela in ekonomije.

VI. kongres ZSJ posebno poudarja **pomen odpravljanja vzrokov**, ki pripeljejo do nezdov in zdravstvenih poškodb ter materialne škode. Poleg vzrokov, ki izvirajo iz delovnega okolja, se vse pogostejši vzroki pojavljajo pri prihodu in odhodu delavcev na delo — v javnem prometu. Enako tudi alkoholizem znatno prispeva k povečanju nezdov pri delu. Ti pojavi zahtevajo velike spremembe v konceptih o varstvu pri delu.

Za krepitev preventive so posebno pomembni: razvoj in uporaba medicine dela, občasni zdravniški pregledi delavcev, izbor delavcev za dela na delovnih mestih s posebnimi delovnimi pogoji, pravilna poklicna orientacija, usposabljanje za varno delo, preverjanje znanja o varstvu pri delu — posebno pri mladih delavcih in tistih, ki se prvič zaposlujejo, obveščanje, utrjevanje delovne discipline in medsebojnih odnosov, pa tudi vloga in odgovornost vodilnega kadra, ki organizira proizvodnjo.

3. Modernizacija varstva pri delu zahteva krepitev in nadaljnji razvoj **ustreznih strokovnih služb**, ki morajo biti organizacijsko in kadrovsko tako postavljene, da lahko učinkovito in racionalno — iz tehničnega, medicinskega, organizacijskega, pravnega, ekonomskega, psihološkega in sociološkega vidika — rešujejo naloge, ki se pojavljajo v sodobnih pogojih. Organizacija teh služb mora biti tako postavljena, da omogoči vpliv delavcev na ukrepe in akcije v pogledu varstva pri delu. Majhne delovne organizacije, ki nimajo strokovnjakov in strokovnih služb za to delo, morajo omogočiti opravljanje tega dela na osnovi združevanja. Nadaljnji razvoj varstva pri delu narekuje strokovnim službam, da se bolj orientirajo na koriščenje rezultatov znanstvenih in strokovnih institucij, s katerimi mo-

rajo ozko sodelovati. Zaradi krepitev preventive na področju varstva pri delu se morajo še **dalje razvijati službe medicine dela**. Prav tako morajo sindikati posvetiti več pozornosti vprašanjem življenjskih pogojev delavcev, njihovi namestitvi, prostemu času in rekreaciji, družbeni prehrani ter higienskimi in zdravstvenim pogojem. Posebno pozornost je treba posvetiti poklicni orientaciji in selekciji, oceni delovne sposobnosti, rehabilitaciji in prekvalifikaciji invalidov ter njihovem ustreznemu vključevanju v gospodarstvo.

4. Za nadaljnji razvoj varstva pri delu in razvoja samoupravnih procesov na tem področju morajo sindikalne organizacije bolj razvijati **aktivnost ob sprejemanju splošnih aktov delovnih organizacij** in si bolj prizadevati za boljšo kvaliteto samoupravnih regulativnih aktov (statuta, pravilnika, programa ukrepov in programa izobraževanja delavcev za varno delo). Sindikati si morajo prizadevati, da ti akti prenehajo biti formalizem in da postanejo izraz dogovora delovnih ljudi in organov delavskega samoupravljanja. Bolj morajo biti osnovani na reševanju problemov iz prakse, v skladu s sodobnimi tehnološkimi, gospodarskimi in družbenimi zahtevami ter možnostmi in da koristijo dosežke drugih organizacij in združenj.

5. Kongres poudarja poseben pomen varstva pri delu delavcev, ki delajo na delovnih mestih oziroma opravljajo s posebnimi delovnimi pogoji (na katerih obstaja povečana nevarnost za nezdove, poškodbe in zdravstvene okvare) kot tudi določenih kategorij oseb (mladoletnikov in žena). **Varstvo mladoletnikov in učencev**, posebno učencev v gospodarstvu, mora dobiti pomembno mesto v aktivnosti delovnih organizacij in drugih dejavnikov. **Varstvo žena, posebno mater in no-**

nadalj. na 6. strani)

O pogojih dela in varstvu pri delu

(Nadalj. s 5. strani)

sečnic, kot tudi omejevanje nočnega dela za žene in mladoletnike, mora biti v skladu s konkretnimi možnostmi in v tem pogledu je treba zagotoviti ustrezne olajšave.

6. Zaradi razvoja osebnega dela in delovnih razmerij pri zasebnih delodajalcih morajo inšpekcijske službe omogočiti učinkovitejšo kontrolo varstva te kategorije delavcev. Občinski sindikalni sveti pa se morajo zavzeti za sklepanje kolektivnih pogodb in zagotovitev ugodnejših delovnih pogojev.

7. Zagotovitev varstva pri delu je vezano na usposabljanje in izobraževanje na vseh nivojih in na združevanje dela in izobraževanja. Izobraževanje s področja varstva pri delu se ne more omejevati le na izobraževanje odraslih, temveč mora zajeti tudi šolsko mladino. Forumi in članstvo sindikatov se morajo nujno zavzeti za to, da se na vseh izobraževalnih stopnjah in neposredno pri delu nenehno širi tehnična kultura in zdravstvena prosveta pa tudi pridobivanje znanja, spretnosti in delovnih navad za varno delo.

Kongres poudarja potrebo, da se v programe na vseh nivojih šolskega sistema in izobraževalnih centrov vnese tudi varstvo pri delu in da šole medsebojno koristijo dosežke na tem področju. Osebe, ki se prvič zaposlujejo ali delajo na novem delovnem mestu, morajo biti seznanjene z delom, nevarnostmi in ukrepi varstva pri delu.

Zato je potrebno nenehno preverjanje znanja: tako ti-

stih, ki se ukvarjajo z vprašanji varstva pri delu kot tudi vseh ostalih. Posebno pozornost zasluži izobraževanje in specializacija oseb, ki usposablja ali opravljajo delo v službi za varstvo pri delu. Varstvo pri delu mora biti hkrati tudi specializacija inženirjev, konstruktorjev in izvajalcev montažnih ter drugih del. Sindikat poudarja potrebo in zahtevo, da se prek hitrejšega reformiranja šolskega sistema in povezovanja dela in izobraževanja omogoči izobraževanje s področja varstva pri delu.

Kongres poudarja velik pomen, ki ga ima informiranost in seznanjanje delavcev s sodobnimi dosežki na področju varstva pri delu; zato je neobhodno potrebno krepiti propagando in založniško dejavnost ter bolj koristiti publikacije, plakate, opozorila, navodila, film, radio in televizijo.

8. Intenzivni razvoj znanosti in tehnike in njihova uporaba v praksi ter spremembe, ki so nastale na področju varstva pri delu, imperativno kažejo na potrebo, da se dalje razvijajo tudi znanstvena raziskovanja s tega področja — glede na stanje, ki v tem pogledu ne zadovoljuje. Posebno se čuti potreba po proučevanju ekonomskih in tehničnih vidikov varstva pri delu in po znanstvenem delu, ki bo omogočil uporabo obstoječih znanstvenih rezultatov in dosežkov v delovnih organizacijah. V ta namen do sedaj niso oddvajana niti potrebna finančna sredstva niti niso za vprašanja varstva pri delu določena sredstva v

fondih za znanstvena raziskovanja. Zaradi tega kongres zahteva, da vsi subjekti v delitvi dohodka in fondov oddvajajo več sredstev za raziskovanje in uporabo znanstvenih dosežkov s tega področja.

9. Praksa narekuje večjo vlogo strokovnih institucij, njihovo integracijo in vključevanje v reševanje zapletenih problemov varstva pri delu, hkrati pa oblikovanje novih odnosov in večjega vpliva delovnih organizacij na strokovne institucije. S pomočjo novih odnosov se bo razvijala fizionomija in organizacija institucij za varstvo pri delu in se krepil razvoj znanstveno-raziskovalnega dela. To bo pospešilo integracijo razdrobljenih institucij in njihovega dela na področju varstva in koordinacijo dela med vsemi delovnimi faktorji na področju varstva pri delu.

10. Družbeni in gospodarski razvoj zahteva, da vsi zainteresirani in odgovorni faktorji izven delovne organizacije stalno koordinirajo in omogočajo usklajene akcije. Posebno vlogo pri tem imajo družbeno-politične skupnosti od komunne do federacije, ki imajo obveznosti in odgovornosti. Glede na to, da do sedaj družbeno-politične skupnosti niso zadosti posvečale pozornosti varstvu pri delu, kongres smatra, da se morajo v bodoče bolj angažirati pri oblikovanju politike na tem področju, posebno pri sprejemanju ustreznih predpisov. Vplivati morajo, da bo postopek pri sprejemanju izvedenih zakonskih aktov

in standardov prilagojen potrebam in vsebini teh aktov in da bodo kar najbolj upoštevana mišljenja in predlogi strokovnih ustanov in znanstvenih institucij.

Prav tako je nujno izdelati sistem ukrepov, normativov, standardov, navodil in pripomočkov, s katerimi bi se področja varstva pri delu enotno in sistematsko zaobsegla. Potreben je temu primeren sistem evidence nezgod, poškodb in zdravstvenih okvar pri delu. Na tej osnovi bi se lahko izdelovale analize, ki bi nakazovale potrebe po ustreznih ukrepih. Sindikalne organizacije morajo okrepiti borbo za pravilno in dosledno uporabo predpisov o varstvu pri delu in v tem pogledu podpirati delovne organizacije. Sindikati morajo energično zahtevati od pristojnih organov, da dosledno izvajajo nadzorstvene ukrepe glede varstva pri delu delavcev, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih.

Nadaljnje delo na področju varstva pri delu bo odvisno od strokovnosti in učinkovitosti inšpekcijskih služb. Kongres zahteva, da inšpekcijske postanejo učinkovitejši in bolj samostojni pri delu in da varujejo zakonitost. Nezadostna učinkovitost inšpekcijskih služb je predvsem posledica njihove neustrezne organizacije in razdrobljenosti. Sindikat se mora prizadevati za hitrejšo modernizacijo teh služb in za izboljšanje kvalifikacijske strukture inšpektorjev.

11. Socialno zavarovanje mora biti posebej zainteresirano za izboljšanje organiza-

cije varstva pri delu. Vendar v sedanjih pogojih malo prispeva k zmanjšanju poškodb. Novi instrumenti financiranja socialnega zavarovanja so spodbudili — vendar še ne dovolj — delovne organizacije, da izvajajo ukrepe za zmanjšanje števila poškodb in zdravstvenih okvar. Sindikati se prizadevajo za take rešitve v predpisih iz zdravstvenega in invalidskega zavarovanja, ki bodo mnogo bolj kot doslej pripeljale delovne organizacije v položaj, da morajo nositi materialne posledice, če ne ukrepa na področju varstva pri delu in za nastale poškodbe ter profesionalna obolenja.

Sindikat se bo zavzemal za združeno delovanje zainteresiranih dejavnikov in za opuščanje enostranskega in ozkega pristopa k varstvu pri delu. Nujno je, da gospodarske zbornice, strokovna in druga združenja (društva inženirjev in tehnikov, zdravnikov, pravnikov, psihologov, varnostnih inženirjev in drugih) znatno več kot doslej pripomorejo k izpopolnjevanju sistema varstva pri delu. Aktivnost gospodarskih zbornic mora priti posebno do izraza takrat, ko gre za pomoč majhnim delovnim organizacijam.

VI. kongres ZSJ narekuje dolžnost vsem organizacijam in organom Zveze sindikatov, da se odločno prizadevajo za izvajanje v tem dokumentu določenih nalog in stališč, v skladu s sedanjimi in prihodnjimi potrebami razvoja. Vsi sindikalni organi in organizacije morajo določiti in konkretizirati svoje naloge pri izpolnjevanju te resolucije.

Proizvodnja grodlja danes in jutri

(nadaljev.)

Iz tabele I je razviden uvoz železove rude na Japonsko v letih 1957-1966. Poleg tega so iz tabele razvidni tudi poprečni prevozniki stroški v dolarjih na tona ter poprečna prevozna razdalja. Ti podatki kažejo, da je uvoz iz leta v leto izredno hitro naraščal in prav tako se je večala tudi razdalja prevoza. Stroški prevoza so kljub iz leta v leto večji razdalji ostali na približno isti ravni, v zadnjih letih pa so se celo znižali. To je posledica uporabe vedno večjih ladij, posebno grajenih za prevoz železove rude.

ZRNATOST VSIPA

Glavna osnova za izredno povečanje storilnosti plavžev v zadnjih letih je poleg nekaterih konstrukcijskih sprememb boljše priprava vsipa. To je še posebno važno za japonske železarne, ki uvažajo skoraj vso potrebno železovo rudo in približno 60% premoga, potrebnega za pro-

izvodnjo koksa.

Danes uporabljajo japonski plavži rudo z zrnatostjo 8-30 mm, sinter 6-75 mm in koks 20-75 mm. Še nekaj let nazaj je bila zgornja meja za zrnatost rude 50 mm. Z znižanjem na 30 mm so dosegli boljše reduktivnosti in krajšo pogrezno dobo plavžev.

V japonskih železarnah še nadalje raziskujejo vpliv zrnatosti posameznih sestavin vsipa na obratovanje plavžev in na ceno proizvedenega grodlja.

SINTER IN PELETI

Pred leti so smatrali sintranje samo kot postopek, ki jim je omogočil predelavo drobne rude v sinter s tašno zrnatostjo, da je bil uporaben kot vsip v plavžu. Danes se je vloga sintra spremenila in posebno še, ker uporabljajo samohoden sinter. V japonskih plavžih uporabljajo danes samohoden sinter z baziciteto CaO/SiO₂ 1,3 do 1,8. Delež

sintra in peletov v vsipu japonskih plavžev je bila leta 1955 44%. V letu 1965 je narasla na 65% (60% sintra in 5% peletov).

Število naprav za sintranje se je v zadnjih letih zelo povečalo in njihova zmogljivost je zelo narasla. Največja naprava za sintranje na Japonskem ima obratovalno površino 200 m². Do zdaj največjo napravo za sintranje gradijo v neki francoski železarni. Imela bo 4 m širok trak in obratovalno površino 300 m².

V zadnjem času se vedno bolj uveljavljajo kot vsip za plavž peleti. Trenutno obratuje na Japonskem pet naprav za proizvodnjo peletov s skupno proizvodno zmogljivi-

vostjo 3 milijone ton letno. En izmed naprav proizvaja samohodne pelete z baziciteto CaO/SiO₂ približno 1,3.

Primerjava sintra in peletov kot vsipnega materiala za plavže je glede na njihovo različno kvaliteto težavna. Vendar na osnovi japonskih izkušenj lahko rečemo, da ima samohodni sinter z 58-60% železa in pelete z okoli 65% železa praktično enak vpliv na storilnost plavžev in porabo koksa. Ker uporabljajo za proizvodnjo sintra manj fino in za proizvodnjo peletov bolj fino rudo, lahko vpliva na uporabo enega ali drugega postopka predvsem možnost preskrbe z ustreznimi surovinami.

UPORABA ŽELEZOVE GOBE V PLAVŽU

V zadnjem času poznajo številne postopke za proiz-

vodnjo predhodno reducirane železove rude ali kot jo tudi imenujemo železovo gobo. Uporaba tega materiala v vsipu plavža poveča storitev in zniža porabo koksa.

V neki japonski železarni so porabili v vsipu plavža 40% železove gobe. S tem so povečali njegovo storitev za 18,4% in znižali porabo koksa od 490 na 400 kg/t grodlja.

Vprašanje uporabe železove gobe v plavžu je tehnično rešeno. Zaenkrat pa še ni rešeno ekonomsko vprašanje, ker je cena železove gobe kot vsipni material za plavže previsoka. Zato bodo morali z uporabo železove gobe v plavžih še počakati, da bo njena cena padla na ekonomsko sprejemljivo raven.

(nadaljevanje)

TABELA I

leto	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
uvožena količina (mil. ton)	8,5	7,4	11,3	15,3	20,2	21,8	26,3	30,4	38,1	47,4
povprečna cena prevoza (dolar/t)	12,0	5,0	5,1	5,5	5,9	5,7	5,5	5,5	5,0	4,6
poprečna razdalja prevoza (km)	6.900	6.300	6.500	7.300	9.100	9.300	9.500	10.000	10.100	11.300

Štirje gradbeni oblikovalci v občini

Že nekaj let nazaj ob 1. avgustu, občinskem prazniku Jesenic, posredujemo našim bralcem podatke o novih gradnjah, tistih, ki so običajno ob tem prazniku izročena svojemu namenu, pa tudi tista, ki so še v gradnji in bodo dograjena v bližnji prihodnosti. Da bi zvedeli kaj več o problemih ter o prizadevanjih posameznih kolektivov pri gradnji novih objektov in njihovih delovnih rezultatih, smo obiskali naslednja podjetja: SGP Gorica, Kovinar Jesenice, SGP Sava in SGP Gradis.

Pogovor o stanovanjski gradnji

Z vodjem SGP Gorica na Jesenicah se nismo pogovarjali le o gradnji posameznih objektov, ampak je tekla beseda tudi o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo same izgradnje stanovanj.

Vodja delovišča je sodelavcu našega lista povedal, da imajo trenutno v izgradnji dva stolpiča na Koroški Beli, tam kjer je bila včasih Stefančeva hiša. V vsakem od teh stolpičev bo po 20 stanovanj in 8 garsonjer. V enem izmed obeh stolpičev so že v teku pleskarska in slikarska dela, stolpič ob cesti pa bo te dni dobil streho.

SGP Gorica ima na Jesenicah svoje delovišče že več let. Šele pred kratkim pa jim je uspelo dobiti ustrezno stanovanjsko poslopje za člane kolektiva. Bivši zdravstveni dom so obnovili oziroma prenovili in tako je postal samski dom za delavce SGP Go-

rica, v katerem je tudi menza in prostori za upravo delovišča.

Pri tem podjetju nismo mogli dobiti nobenih podatkov o načrtih, ki jih imajo za prihodnost. Vodja delovišča meni, da je vse odvisno od kupcev in njihovih možnosti. Zmogljivosti štirih gradbenih podjetij so tolikšne, da bi lahko v kratkem času zgradili toliko stanovanj, da bi lahko razmeroma hitro rešili stanovanjski problem, ki je sicer na Jesenicah zelo pereč. Toda vprašanje je, kako in kje dobiti denar. Vendar bi lahko marsikaj napravili, če bi angažirali sredstva iz različnih virov. Izgradnja stanovanj na področju Jesenic je torej odvisna od tega, koliko zmorejo Jesenice zbrati denarja in ga nameniti za izgradnjo stanovanj. Tako se mora temu prilagoditi tudi gradbena dejavnost.

Z Železarno še bolj razširiti sodelovanje

Nekdanje komunalno podjetje na Jesenicah se je preimenovalo, tako da bomo od slej govorili o novem podjetju Kovinar z razširjeno dejavnostjo, oziroma obsegom dela. Direktor podjetja tov. Stane Zorman in njegov sodelavec tov. Sušnik sta nam povedala precej zanimivosti o njihovem podjetju ter nalogah, ki jih bodo morali opraviti v bližnji prihodnosti.

Podjetje Kovinar je razširilo obseg dela s tem, da imajo poseben oddelek, v katerem izdelujejo varjene armaturne

mreže in žične tkanine. Surovine za izdelavo teh izdelkov dobivajo iz naše Železarne in sicer žico ter hladno valjane trakove.

Letno bi lahko izdelali 4 tisoč do 5 tisoč ton izdelkov, v kolikor pa bi dejavnost še razširili, bi proizvodnjo lahko povečali za nadaljnjih tisoč do dva tisoč ton. V načrtu imajo izdelavo okovja in kril ter nosilcev za okna in vrata in še druge izdelke. V ta namen bodo potrebovali materiale, ki bi jih lahko dobili iz oddelka hladno obli-

kovanih profilov na Beli.

Seveda ima podjetje tudi druge naloge in sicer tiste, ki jih je imelo takrat, ko še niso izdelovali žičnih izdelkov. V teh dneh hitijo z delom na odseku Tomšičeve ceste, ki mora biti na tem odseku zgrajena do občinskega praznika, 1. avgusta. V kolikor bo pripravljena potrebna dokumentacija in načrti, bodo nadaljevali z delom pri širjenju ceste I. reda na Plavžu pri bolnišnici. Prav tako imajo v načrtu dela na cesti Jesenice — Planina pod Golico. Cesto bo treba razširiti, zgraditi oporne zidove in nato asfaltirati. Med večja dela, ki jih bo treba opraviti v prihodnje, sodi tudi ureditev spodnjega Plavža. Za ta dela je dobila občina nekaj potrebnega denarja pri hišnih svetih v obliki posojila, o čemer smo v Železarni že poročali. Prihodnje leto, seveda če bo na razpolago potreben denar, pa bodo nadaljevali z izgradnjo Tomšičeve ceste. Po vsej verjetnosti bodo začeli z deli na javniški strani in sicer tam, kjer bo cesta priključna na cesto I. reda, to je na samem križišču, kjer se odcepi cesta na Blejsko Dobravo.

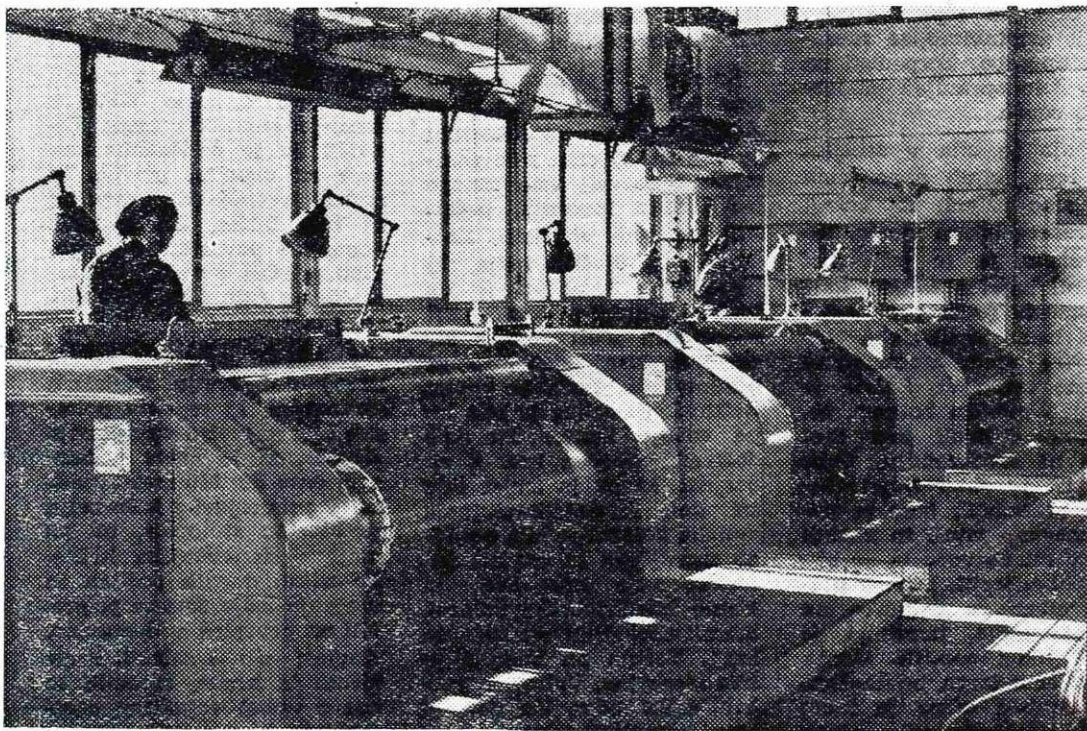
Torej nalog, ki jih ima podjetje Kovinar, je precej. Za vse našete in tudi druge naloge pa imajo na razpolago 170 delavcev. Iz našega razgovora pa je bilo razvidno, da podjetje pripisuje velik pomen sodelovanju z Železarno in v kolikor bodo razširili svojo dejavnost, bo ta cilj tudi dosžen, njihovo podjetje pa se bo s kvalitetnimi izdelki še bolj uveljavilo na tržišču.

Misli

Pri ljudeh, ki nas zbadajo, nas najbolj draži to, da se imajo za pametnejše od nas.

Ljudje, ki nas ne bi smeli dolgočasiti, nas skoraj vedno dolgočasijo.

La Rochefoucauld

Notranjost novega obrata podjetja Kovinar

sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna Možnosti civilne zaštite v sodobni vojni

3

Zaščita industrije v sodobni vojni je zapleteno vprašanje, ki ga ni mogoče urediti po splošnem obrazcu, kar spoznamo tudi in prejšnjega razglabljanja. Tehnika lahko zagotovi sleherno stopnjo zaštite, razumljivo pa je, da je treba to uskladiti z ekonomskimi možnostmi in z rentabilnostjo takih zaščitnih ukrepov za vsak konkretni primer posebej. Z drugimi besedami: široke možnosti za zaščito industrije je treba proučiti glede na pomen industrijske in njene splošne občutljivosti za letalski napad. Prav tako je treba upoštevati pogoje za ohranitev proizvodnje, možni čas za morebitno usposobitev po poškodbah itd. Šele na temelju takšne študije lahko sprejmemo sklepe o vrsti in stopnji zaštite za vsako industrijsko panogo.

Slavko Tarman

Vpliv vojne tehnike na razvoj mest

Če se ozremo nazaj v zgodovino nastanka in gradnje mest, vidimo, da so način gradnje in obliko mest v vseh dobah do novejšega datuma predpisovali predvsem zaščitni pogoji. Tja do poznega srednjega veka so se mesta skoro izključno stiskala med okope, jarke in za močnimi zidovi — skratka bile so trdnjave. Razumljivo je, da je v takih razmerah imel stavbni prostor važno vlogo, zato so bile ulice ozke, trgi kolikor so spion obstojali majhni, veljalo je načelo, natrpati čim več stavb na skopo odmerjen prostor.

Tudi v novejši dobi, ko niso bila mesta več trdnjave in se je gradnja mest razvijala izven obzidja, se v večini primerov v načinu gradnje ni ničesar bistveno spremenilo. Z dobo uvajanja tehnike in industrializacije, se je pričelo preseljevanje podeželskega prebivalstva v mesta. S tem so mesta številčno rasla, v načinih pa so prevladovala ista načela in so se tako mesta spremenila v skladovnice človeških bivališč. Sicer so že pred prvo svetovno vojno nekatera napredna mesta začela uvajati posamezna določila glede obcestnih črt in raznih varnostnih ukrepov, ki pa niso mogla zavezati špekulacije lastnikov zemljišč in doseči načrtnost pri gradnji mesta. Šele po prvi svetovni vojni so posamezne mestne občine postavile javno pravne zahteve. Izdane so bile razne odločbe glede gradnje, ki so prisilile mestne prebivalce, da so upoštevali predpise gradbenega izkoriščanja razpoložljivih mestnih zemljišč, glede razdalje med posameznimi stavbami, širine posameznih cest in delno tudi glede višine stavb. Vse te izboljšave v urbanističnih principih, čeravno še o konkretnih urbanističnih načrtih ni bilo sledu, so narekovali predvsem požarno-varnostni ukrepi, kot tudi gostota prometa, ki je zahteval širša cestišča in urejena mestna vozlišča — delno pa tudi razvijajoči višji zdravstveni pogoji.

Z nastopom aviacije so že v prvi svetovni vojni zaradi starih urbanističnih principov imeli prebivalci večjih mest vojskujočih se držav ogromne žrtve. Tu lahko omenimo primer bombardiranja Pariza in Londona med prvo svetovno vojno. Strnjeni stanovanjski bloki — kot tudi strnjeni industrijski predeli so bili zanesljiv cilj sovražne aviacije. Tudi med prvo in drugo svetovno vojno se urbanistični principi glede varnostnih ukrepov pri gradnji novih stanovanjskih predelov ali gradnji industrijskih centrov niso bistveno menjali. Resnica je, da so posamezna mesta osvojila urbanistične načrte, pri katerih so upoštevali prometne, higienske, zdravstvene pa tudi estetske pogoje, vendar so zanemarili zaščitne mere pred letalskimi napadi.

Rezultat zanemarjanja zaščitnih mer pri gradnji novih mestnih predelov in industrijskih objektov je bil med drugo svetovno vojno več kot porazen. Stotisoči mrtvih v porušeni mestih Nemčije in ostalih držav pričajo o tem. Mesta, ki niso upoštevala pri gradnji najosnovnejših sodobnih zaščitnih mer so imela ogromne materialne in človeške žrtve. Z bombardiranjem industrijskih ali prometnih naprav so bili istočasno porušeni vsi bližnji stanovanjski predeli, čeprav sovražno bombardiranje ni imelo neposredno namena uničiti stanovanjskih četrti. Gostota gradbenih površin je bila prevelika, ulice ozke, parki premajhni, odstotek gorljivega materiala v posameznih stavbah pa prevelik.

Najbolj pogosto vprašanje v novih principih urbanizma je razpršitev gradbenih blokov v mestih in naseljih. Vsebinska teh ukrepov je v zmanjšanju gostote zazidalne površine, s tem pa tudi naseljenosti. Najidealnejša rešitev je precejšnja razpršitev posameznih zazidalnih površin z vmesnimi močno pogozdenimi prostori v obliki parkov. Ti večji nepozidani prostori, morajo biti pogozdeni, saj služijo kot rezervna zbirališča za evakuacijo prebivalstva iz ogroženih mestnih predelov. Pomanjkanje nezazidanih vmesnih predelov onemogoča evakuacijo ter reševanje prebivalstva. Pomembnost nezazidanih vmesnih površin je tudi v tem, da imamo vmesne prostore kot zaščito pred masovnimi požari (primer Nemčije in Japonske).

Partizanski humor

SMRT MU JE ŽELELA

V letu 1942 so na osvoboje- nem ozemlju ljudje popolno- ma privzeli naš pozdrav Smrt fašizmu — svobodo na- rodu!, le da so ga zaradi praktičnosti po svoje skraj- šali in pozdravljali kar s »Smrt!«.

Lepega majskega dne 1942 je šel Jože Ježovnik, ki se je pozneje ponesrečil v Dolomi- tih pri pobiranju francoskih

bomb, s katerimi so Nemci obložili demarkacijsko črto (pri prenašanju mu je v na- hrbtniku eksplodirala »sifo- narica« in ga raznesla), po Strugah proti Kopoljam v Suhi Krajini. Srečal je de- klico kakšnih 10 let, ki ga je lepo s pestjo pozdravila: »Smrt!«.

Jože je hotel vedeti, če zna še naprej in je deklico vpra- šal:

»Komu pa?«

»Tjabi!« je drobno zapela punčka.

Spomini iz NOB

Pred 65. leti, 30. julija 1903, se je rodil v revni družini v Opatiji. Življenjska pot ga je pripeljala na Jesenice. Tu je našel sredino, ki ga je obli- kovala — industrijski prole- tariat in v kateri je zrasel v

revolucionarja — postal ko- munist ter odločen antifašist. Gregorčič je bil zgleden pri- mer partijskega delavca z množicami. Njegovo udejstvo- vanje je bilo zelo obsežno: od- ličen telovadec, gledališki igra-

Ob 65-letnici rojstva Joža Gregorčiča - G

lec, pevec, član marksistične- ga in esperantskega krožka. Skratka, sredina, v kateri se je udejstvovala delavska mla- dina, je bila središče Gregor- čičeve dejavnosti za širjenje naprednih idej ter organizi- ranega delavskega gibanja v boju za socialne in ekonom- ske pravice. Gregorčič je bil vendar in razgiban človek, ved- no poln humorja. V njegovi bližini je bilo vedno prijetno in veselo. Zato ni čudno, če je imel mnogo prijateljev v vrstah svojih somišljenikov, pa tudi med mladimi na- sprotnih taborov.

Ko je izbruhnila španska državljanska vojna, se je med prvimi odzval pozivu naše Partije ter se prek mnogih težav in ovir prebil na špan- sko bojišče v vrste interna- cionalnih brigad. Gregorčič se je izkazal kot odličen bo- rec — mitraljezec. Postal je politični poverjenik in pozne- je politkomisar v bataljonu Dimitrov. Bojevanje v špan- ski državljanski vojni je bilo Gregorčiču hkrati vojaška akademija.

Leta 1941 je Gregorčič prvi dvignil zastavo oboroženega odpora proti okupatorju.

Že v apr- vodil vojno- mite za j- Udeležil se- ferenca v I- in julija na- bilo sklenje- oborožen o- Gorenjskem- julija 1941. Jeseniško c- to. Avgust- komandant- taljona in a- dant I. gru- je vse bo- Obranc na- tih nad Se- zanske vr- gendarjo d- številne sal-

S. Smet- Lojzen- I- je bil Gre- znanih vsta- hinjski in I- ni.

Padel je- leta na Li- Jelovici sk- Nemci so- delovanju s- jugend mo- pad na za- I. grupe c-

AKCIJA NA ŽELEZNA STEBRA

V skalni duplini nad pre- dorom, skozi katerega pelje vlak proti Blejski Dobravi, smo Kersnikov Stane, ki je bil doma z Dobrave, Prešer- nov Andrej iz Grabna, Žva- nov Janez iz Gorij in jaz, že nekaj dni domovali. Pod votlino teče mrzla Radovna in če bi nas Nemci odkrili, bi nam ne kazalo drugega, kot da bi kot vidre poskakali v vodo.

Nemci so bili povsod nao- koli. Nas pa je mikalo, da bi jim jo zagodli. Premišlje- vali smo, kaj bi storili. V bližini sta bila dva visoka že- lezna stebra električnega daljnovoda, po katerem je te- kel tok v jeseniško železar- no. Če bi jih podrli, bi bila to velika izguba za Nemce.

Poiskali smo eksploziv in vžigalno vrstico ter se v te- mi napotili k stebromu. Pri- šli smo do ozke brvi, pod ka- tero je tekla Radovna. Tu bi nas Nemci lahko hitro opazi- li, če ne bi bili dosti previd- ni. Šlo je vse po sreči in bi- li smo že pri stebrih. Toda eksploziva smo imeli premalo da bi lahko uničili oba ste- bra. Tudi tu smo našli reši- tev. Minirali bomo samo enega tako, da bo padel na drugega in bosta oba uniče- na. Podtaknili smo smodnik in napeljali vžigalne vrvice ter vzeli pot pod noge. Ko smo bili dovolj oddaljeni, smo se ustavili in poslušali. Moralo bi že počiti. Počaka- li smo še nekaj časa, toda nič. Vprašali smo se, kaj

smo storili napak.

Upehani smo se napotili nazaj. Videli smo, da nobe- na vrstica ni pogorela do konca. Bili smo zelo razoča- rani. Zbrisali smo vse sledo- ve, ker bi Nemci lahko opa- zili, da smo hoteli stebra mi- nirati in bi postavili močno stražo.

Za neuspeh akcije je bila kriva samo vžigalna vrstica in morali smo poiskati bolj- šo, da bi zagodli Nemcem. Čez nekaj dni smo jo dobili in se drugič napotili k stebro- ma. Zopet smo podtaknili eksploziv in napeljali vžigal- no vrstico. Veselo je zagorela. Hitro smo se umaknili. Še preden smo se ustavili, se je močno zablistalo in zagrme- lo. Steber je bil uničen. Po-

zneje smo zvedeli, da je bil drugi le malo poškodovan. Bili smo zelo zadovoljni, saj je akcija izvrstno uspela.

Dobro smo zagodli Nem- cem, saj so morali jeseniški železarni nadomeščati izgub- ljeno električno energijo s premogom. Nemci so bili be- sni in so postavili vzdolž daljnovoda močne patrole, da se kaj takega ne bi po- novilo.

Mi pa smo bili zelo zado- voljni, saj je bila to dobro uspela akcija že v prvih dneh partizanstva v okolici Jese- nic.

Po pripovedovanju Franca Konobilja - Slovenka napisa- la Snežana Rauter, 8. b- osn. šola Tone Čufar Jesenice

Spomini na vožnjo pred 29. leti

V maju je minilo 29 let, ko je jugoslovanski kraljevski brod Beograd odpeljal tovor zlata iz narodne banke Beo- grad v Anglijo. Ker sem tak- rat služil kadrovski rok na tej ladji, bi rad opisal, kako smo vozili jugoslovansko zla- to na varno pred nemškim fašizmom.

Ladja Beograd je bila ena izmed treh, za takratne poj- me dokaj moderno urejenih, tako po gradnji, kakor tudi po oborožitvi. Grajena je bila v Franciji, strojne naprave pa so bile iz Anglije. Oboro- žitev je bila naslednja: šest lansirnih cevi za torpeda, štiri ladijski topovi 120 mm in dva dvocevna protivion- ska topova 40 mm. Celotna posadka je štela okrog 140 oficirjev, podoficirjev in mor- narjev. Pred splovidbo je bila ladja v splitski ladjedel- nici, kjer so dokončevali raz- na manjša dela. Tudi posad- ka te ladje se je šele izpo- polnila.

Nekega majskega dne leta 1939 smo v nočnih urah za- pustili ladjedelnico ter splo- vili proti Boki Kotorski. Vezali smo se na obalo, kar je za vojaške ladje zelo re- dek primer. Čez dan je žan- darmerija obkrožila kraj Zele- nika, kjer smo bili vezani na obalo. V večernih urah pa je prispel transport tovornih železniških vagonov na tir vzporedno z ladjo. Danes težko rečem, koliko je bilo

teh vagonov, ker takrat ni- sem polagal pozornosti na to, ker nisem vedel, kaj je v njih. Da bi napravili v ladji prostor, smo vso municijo, ki je bila v komorah, natovorili na posebni remorker, rekli so nam, da jo peljejo v Le- petane na pregled. Za vsak slučaj pa smo nekaj municije pustili v pomožnih komorah pri topovih.

Po večerji smo dobili nalo- go, da naložimo novo muni- cijo, ki jo je pripeljal trans- port. Že takrat se nam je čudno zdelo, zakaj naklada- mo municijo iz vagonov in to ponoči, še bolj pa je bilo čudno, zakaj smo obkroženi z žandarmerijo. Naš sum pa je povečal še ukaz, naj podku- rijo kotle, kar je pomenilo, da bomo v kratkem odpluli. Zaboje, ki so bili precej po- dobnji zabojem za municijo, smo naložili v vse komore, težo teh zabojev ne bi mogel povedati, vem samo to, da so bili težki in da jih je bilo precej. Ko smo izpraznili vse vagone, smo mislili, da bomo šli k počitku, kajti po- čitka smo bili potrebni. Na- mesto tega pa smo dobili ukaz za splovid iz pristani- šča. Namesto počitka nas je čakalo naporno delo mane- vra izplovitve. Izdan je bil ukaz službi v času plovbe. Smer neznana.

Ko smo izplovili iz Kotor- skega zaliva, smo ugotovili, da ne plovemo v smeri Du-

brovnik, ampak jadramo na odprto morje. Na jutranjem zboru nam je komandant ladje — kapetan vojne ladje — sporočil, da plovemo v in- teresu države, smer vožnje ostane tajna, vsako izdajanje smeri se smatra kot kršenje vojaške discipline ter bo ta- ke primere obravnavalo voj- no sodišče. Celotna posada je bila v pripravljenosti. Kot artilerijski mehanik sem do- bil nalogo, da s posadko to- pov očistimo topovske cevi in jih pripravimo za more- bitno uporabo. Torpedisti pa so to delo opravljali na lan- sirnih cevih.

Vožnja je bila v začetku zelo lepa, kljub napornemu delu smo uživali na vožnji po Sredozemskem morju. To- da kmalu je to prijetnost prekinil zajeten vihar. Stari pomorščaki so že prej vede- li, da bomo imeli slabo vož- njo. Nas mlade mornarje so pošteno zastrašili. Začela je razsajati morska bolezen, ta- ko smo doživeli prvi krst vetra na sredozemlju. Tako kot nas je vihar nepričako- vano presenetil, tako je ne- pričakovano minil in zapluli smo v mirne vode in se bli- žali Gibraltarju. Mir je pre- trgal ukaz za priprave na vezanje ladje, temu pa je sledil ukaz »spusti sidro«. Ostali smo izven pristanišča. Intendantski oficir je takoj zapustil ladjo ter se v sprem- stvu angleškega pilota odpe-

ljal v pristanišče. Zaradi hi- tre odločitve, da izplovemo iz Zelenike in delno tudi zaradi prikrivanja, nismo imeli dovolj zalog hrane in goriva. Kmalu po odhodu oficirja je priplul k ladji tan- ker z nafto ter nam izpolnil zaloge goriva do Anglije, ka- mor smo bili po kasnejših informacijah namenjeni. Pri- peljali so nam tudi hrano, vino in cigarete za ladijsko kantino. Ko je bila ladja za- ložena z vsem, nas je pilot odpeljal iz sidrišča.

Šele v Atlantskem oceanu smo zvedeli, da plovemo v Anglijo. Vožnja po Atlantiku je bila nekaj časa zelo zani- miva. Srečevali smo mnogo ladij, tako tovornih, potni- ških pa tudi vojaških. Zna- čilno za vojaške ladje, ki plovejo po Atlantiku je, da imajo temnejšo barvo. Pri srečavanju ladij smo z za- stavo na krmi eden drugega pozdravljali. Toda v bližini Biskajskega zaliva je bilo le- pe vožnje konec. Tu smo doživeli ponoven krst z vi- harjem, ki pa je trajal cele tri dni. Zaradi razsajanja morske bolezni je bila posad- ka zmanjšana za več kot po- lovico, zato smo tisti, ki nismo imeli morske bolezni, morali opravljati vsa dela na ladji. Vožnja po Biskaju je bila strahotna. Valovi so več- krat zalili ladjo. Vsi tisti, ki smo opravljali službo, smo bili privezani. Vihar je div-

jal tri dni in tri noči, šele četrti dan se je morje začelo počasi umirjati in sunki vetra so bili vedno slabši. Po radiu smo zvedeli, da je vihar za- hteval tudi smrtno žrtve in veliko materialno škodo na manjših brodovih, ki se niso mogli pravočasno zateči v pristanišča.

Po desetih dneh vožnje smo pripluli v veliko voja- ško pristanišče Portsmouth na otoku Velike Britanije. Tam so že čakali zaprti kamioni, na katere smo naložili naš tovor. Ko smo se rešili tega tovara, je komandant ladje pred zborom povedal, da se približuje vojna, katere se mi najbrže ne bomo mogli izogniti ter smo zato morali prepeljati državno zlato v trezorje angleških bank. Za- hvalil se je celotnemu mo- štvu za uspešno plovbo, ki zaradi vremenskih neprilik ni bila lahka. Za nagrado bomo pri povratku v domo- vino pristali v večjih prista- niščih na Atlantiku in Sredo- zemlju.

V Angliji smo bili potem nekaj dni gostje angleških mornarjev, ki so nam poka- zali tudi največjo vojno ladjo »Hood«, ki je imela v mir- nem času čez 900 mož posad- ke. V primerjavi z našo ladjo je bila to stolpnica, mi pa majhna stanovanjska hišica. Po nekaj dnevih počitka in urejanja ladje smo se pripra- vili na povratek v domovino. Angleži so nas založili z go- rivom in hrano, spremili so nas z vsemi vojaškimi cere- monijami. Ob tem naj omenim posebnost angleških prista-

nišč, ki ir- tilnikov- zvočne sig- vedne meg- pristaja v- mora v c- presledkih- parno pišč-

Na povr- po vrame- pravi už- je bila Po- glavno n- To pristan- ji. Tu sm- počitka ali- smo morn- smo se tuč- vansko lač- so šli mo- Baltisko n- je bila Li- je bil takr- šče franco- tu smo d- dni. Tretja- žir—Ni pol- pristanišče- stanišča n- rica Italije- častmi, pr- celo revije- njih objek- drani v t- vseh treh- videli vo- di bebo v- sebno zna- evropsko i- evropski s- Francozov- čami, dr- avnijami, avtomobil- in vse i- arabski pa- mačinov, skromnim- no zanen- mnoge k-

ojstva narodnega heroja a - Gorenjca

Že v aprilu je osnoval in vodil vojno-revolucionarni komite za jeseniško okrožje. Udeležil se je partijske konference v Ljubljani v juniju in julija na Jelovici, kjer je bilo sklenjeno, da se prične oborožen odpor in vstaja na Gorenjskem. Gregorčič je 28. julija 1941. leta organiziral Jeseniško oz. Cankarjevo četo. Avgusta 1941 je postal komandant Cankarjevega bataljona in aprila 1942 komandant I. grupe odredov. Vodil je vse borbe od prve na Obrancu na Mežakliji, v Rovtih nad Selško dolino, Partizanske vrhu na Jelovici, legendarno dražgoško bitko in številne sabotažne akcije.

S Stanetom Žagarjem in Lojzom Hebetom-Stefanom je bil Gregorčič organizator znanih vstaj v Poljanski, Bohinjski in Zgornjesavski dolini.

Padel je 9. septembra 1942. leta na Lipniški planini na Jelovici skupaj s 26. borci. Nemci so tedaj izvedli v sodelovanju s pripadniki Hitlerjugenda močen in obsežen napad na zaščitno četo štaba I. grupe odredov. Gregorčič

je bil najprej težko ranjen v desno nogo, vendar ni klonil. Skušal je organizirati odpor, opiral se je na palico in po eni sami nogi skakal od borca do borca ter jih bodril. Toda pritisk Nemcev je bil vedno hujši. Izza vsake smreke je kosila smrt. Tedaj so hudo ranjenega komandanta borci položili v majhno kotanjo in ga na hitro pokrili s smrekovimi vejami. Nemci so ga odkrili, toda našli so ga mrtvega. Gregorčič si je sam z bombo vzel življenje.

5. julija 1951 je bil proglašen za narodnega heroja. Njegov duh in njegovi junaški zgledi so mnogo pomenili za borbeno moralno borcev. S svojim delom, življenjem in junaškimi dejanji pa se je Jože Gregorčič vpisal v zgodovino jeseniškega delavskega gibanja med obema vojnama, v anale španskih borcev in v legendarne komandante partizanske vojske na Gorenjskem. Zato spomin nanj nikoli ne more utoniti v pozabo.

Po gradivu Gorenjska v borbi za svobodo priredil Vibr.

nišč, ki imajo namesto svetilnikov na nevarnih mestih zvočne signale in sicer zaradi večne megle. Vsaka ladja, ki pristaja v teh pristaniščih, mora v določenih časovnih presledkih oddajati signale s parno piščalko.

Na povratku smo imeli lepo vreme in je bila vožnja pravi užitek. Prva etapa je bila Portsmouth—Lisbona, glavno mesto Portugalske. To pristanišče je na reki Teji. Tu smo imeli nekaj dni počitka ali kakor pravijo, bili smo mornarji na suhem. Tu smo se tudi srečali z jugoslovansko ladjo Jadra, s katero so šli mornariški kadeti v Baltičko morje. Druga etapa je bila Lisbona—Alžir. Alžir je bil takrat glavno pristanišče francoske kolonije. Tudi tu smo imeli nekaj lepih dni. Tretja etapa je bila Alžir—Napoli, veliko vojaško pristanišče Italije. V tem pristanišču nas je vojna mornarica Italije sprejela z vsemi častmi priredili so nam kar celo revijo vseh vojnih plovilnih objektov, ki so bili usidrani v tem pristanišču. V vseh treh pristaniščih smo videli gostvo in seveda tudi bedo v teh državah. Posebno značilen je bil Alžir z evropsko in arabsko četrtjo. V evropski smo videli ves blisč Francozov z modernimi palačami, drevoredi, širokimi avenijami, polnih luksuznih avtomobilov, bogatih izložb in vse polno zabavišč. V arabski pa popolno bedo domaćinov, z ozkimi ulicami in skromnimi trgovinami, skrajno zanemarjene otroke in mnoge, ki so prosili denar

ali kruha. Tudi Napoli je pokazal obraz bogatih in revnih. Najsijajnejša avenija je nosila ime Musolinija. Če si stopil malo dalje, pa si videl ulice bede. V večernih urah so prišli otroci v čoln, v katerega je metal kuhar ostanke ter iz njega pobirali kruh. V Napoliju smo se srečali z mnogimi Slovenci, ki so služili vojaški rok ali v mornarici ali v drugih oddelkih italijanske vojske. Od komandanta smo dobili dovoljenje, da jih lahko pripeljemo na ladjo, seveda so z njimi prišli tudi Italijani. Eden od njih je napisal na kožno prevleko topa »živel Musolinij«, takoj pa je sledila tudi prepoved tujim pristop na ladjo.

Po nekaj dneh bivanja v Napoliju smo odpluli na zadnjo etapo naše vožnje: Napoli—Dubrovnik. Tako smo po 45 dneh prišli nazaj v domovino.

Celotna vožnja, kakor tudi bivanje v raznih pristaniščih je bilo zelo zanimivo, saj smo v posameznih pristaniščih obiskali več znamenitih krajev. Najbolj mi je ostala v spominu velika lesena vojna ladja, s katero je angleški admiral Nelson preplul prostrana morja in vodil težke pomorske bitke. Ta ladja je spremenjena v vojaški muzej. V Napoliju je značilen ognjenik, iz katerega se v večernih in nočnih urah sveti.

Kljub prijetnostim, ki smo jih na tej poti doživeli, smo se šele doma dobro počutili.

Stane Torkar

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

29

»To je komunizem. Če mu ne bomo pripravljali poti in če ga ne bomo uresničili, bo človek-Prometej ostal v okovih, ljudje pa bomo krivi in so-krivi svojega predčasnega in nenaravnega uničenja. Tako je mislil in govoril tvoj oče,« pravi Vreg in mu začne pripovedovati o svojem nerazdruženem prijateljstvu z očetom, potem pa vpraša, v kakšnem spominu je ohranil in ohranja očeta.

»V kakšnem spominu?« vprašujoče ponovi Tine. Ni en sam spomin, v katerega bi mogel zgostiti očetovo podobo. Več spominov je z dokaj čudnimi, marsikdaj popolnoma različnimi očetovimi podobami. Prvo tako podobo o očetu si je ustvaril sam po maminem pripovedovanju, saj si očeta, ko je odšel v vojsko ni mogel zapomniti.

»Dobro leto mi je bilo takrat,« se nasmehe Tine in z nasmehom pove, kako si je pred očetovim povratkom iz Rusije očeta zamišljal. Ko mu je v tistih vojnih časih mama pripovedovala o njem, se mu je oče zdel kakor kak dober junak iz pravljic. »Mama — o, takrat je bila še tako mlada in lepa! — ga je slikala z besedami, kakor da tako lepega in dobrega človeka razen očeta ni na svetu.«

Tine za trenutek premolkne, ker je na ta mamin pripovedovanja že zdavnaj pozabil in bi mogoče nikoli več ne pomislil, da je mama davno nekoč vse drugače govorila očetu, kakor je govorila kasneje in kakor še vedno govori. Tisti oče je bil najboljši, najbolj razumni oče in sploh človek s samimi dobrimi in lepimi lastnostmi.

»Zato sem bil sprva precej razočaran, ko sem ga ob vrnitvi zagledal,« se Tine zopet nasmehe ob misli, da si je zamišljal očeta tudi po zunanosti drugačnega, kakor so drugi očetje. »Pa ni bilo nič takega, kar bi ga ločilo od drugih in kar bi bilo vredno posebnega občudovanja,« pripoveduje Tine odkrito. Cel očetovi brki in koničasto prstrižena brada, kakršno so v tistih časih nosili mnogi moški, ki so se bili vrnili po vojni iz Rusije, pa tudi vse drugo na njem ga ni ločilo od drugih moških. Ni bil junak iz pravljic, ki si ga je bil ustvaril po maminem pripovedovanju in o katerem je mislil, da bo prišel po mamo kakor po kako zakleto kraljico in oba — mamo in njega posadil predse na konja in ju na konju ponesel s seboj na kak prav-

SIVO MESTO

lični grad, kjer ne bo nikoli manjkalo kruha in se ga bo človek lahko vselej do sitega najedel. »Sicer pa je bilo stanovanje v baraki proti tej kolibri res pravi grad!« trpko pripomni Tine, a potem pove, kako jezen je bil prvi hip na mamo, ko je videl, kako je objemala bradatega človeka, ki naj bi bil njegov oče. Nevoščljiv je bil temu bradatu za poljube in ljubeznivost, ki mu jo je izkazovala, kakor da bi se bal, da bo odslej za mamino ljubeznivost prikrajšan. »Tako je bilo,« je Tine ves srečen ob tem spominu. Potlej je mama pokazala na njega in ga vabila, naj pohiti k očetu in ga poljubi, on pa je le počasi odhajal k njemu in se ni hotel niti nasmehniti. Zato pa je oče napravil velik korak, kakor da je preskočil pol kuhinje.

— Tak si mi torej, — je vzkliknil in ga dvignil kakor peresce visoko pod strop, ga držal in ga ogledoval, zraven pa se smejal z močnimi belimi zobmi.

»Potem? No, potem sem se zasmel tudi jaz, obenem pa mi je oče začel ugajati in se mi ni zdel več tuj,« podoživlja Tine v spominu srečni dan očetove vrnitve. Srečni dan, kateremu so sledili novi srečni dnevi, ko so prihajali očetovi znanci, govorili o vojni, srečni, da so jo preživeli, vpraševali očeta, kako je bilo v Rusiji. Vprašanj in pogovorov ni bilo ne konca ne kraja, zraven pa so bili glasni, zelo glasni kakor v gostilni, čeprav niso pili.

Tako pripoveduje Tine o takratni očetovi, mamin in svoji sreči.

»A kaj ko je sreča opoteča,« vzdihne Tine in začne pripovedovati o težavah, ki so se začele že

prve tedne, dokler očeta naposled vendarle niso zaposlili v tovarni. »Potlej je oče le redkokdaj ostajal doma. Prihajal je le jest in spat.«

Tine bi se tega prav gotovo ne spominjal, ko bi tedaj ne padle prve sence preprirov med mamo in očeta. Oče je odhajal na delavska zborovanja in zahteval, da bi tja odhajala tudi mama.

»Mama pa ni hotela. Ni marala politike. Pa saj sami veste,« Tine pomenljivo pogleda Vrega, a Vreg se napravi, kakor da je zadnje Tinetove stavke preslišal. Ne bi rad govoril o Kosirnikovi. Vsaj zdaj ne, ko je ob Tinetovem spominu, da je Kosirnik odhajal na zborovanja, našel priložnost, da Tinetu razloži takratno vrenje med delavstvom v revirju. Sam začetek tega vrenja ni doživljal, saj se je začelo že v zadnjem letu vojne in se še siloviteje nadaljevalo prve povojne mesece.

»Jaz sem bil takrat rdeči gardist sovjetske Madžarske,« pravi in pove, da se je vrnil v revir šele sredi jeseni 1919, potem ko je avgusta istega leta antantna intervencija s svojo vojaško premočjo uničila nekajmesečno madžarsko sovjetsko republiko in potem leta 1920 ustoličila diktatorskega regenta Horthyja na zahtevo madžarskih veleposestnikov. »Ta vlada že enajst let s fašističnimi metodami, podobno, kakor vlada zdaj pri nas v imenu Aleksandra Krvavega general Zivkovič. Takrat pred enajstimi ali dvanajstimi leti si pri nas seveda nihče ni mislil, da bo do take diktature tudi pri nas prišlo,« se vrača Vreg v tiste dni, ko so se na Slovenskem desničarski socialno demokratični voditelji na dvoličen način upirali takojšnji združitvi slovenskih socialistov z jugoslovanskimi komunisti. »Ta preprič z desničarji je bil popolnoma nepotreben, saj so z dejanji dokazovali, da imajo potrebo po enotnosti delavskega razreda samo na jeziki. Članstvu so obljubljali združitev s komunisti, zraven pa so se izmikali in niso prenehali igrati ministrov v vladah, sovražnih delavstvu in delavskim revolucionarnim zahtevam. V revirju smo bili takrat skoro sami rdeči levičarji, saj je bil med nami celo Marej. Socialno demokratični voditelj Anton Kristan med nami ni prišel do besede, čeprav je njegov konzum kupil stavbo za naš delavski dom. Hotel nas je kupiti. A nas ni! Mi nismo potrebovali svojih ministrov v meščanskih vladah, mi smo zahtevali delavsko oblast po vzgledu Rusije. Tvoj oče je Kristanu povedal v obraz, da Kristan ni več socialist, ker se je vdinjal razrednemu sovražniku. Ko se je hotel opravičevati in dokazovati, kako koristen je za delavstvo njegov ministrski stolček, mu je odgovoril vihar, da je ta stolček koristen samo zanj in buržuji. In ker je še odpiral usta, smo mu podkurili, da se je moral zateči po pomoč k žandarjem, dokler ga vlak ni odpeljal proti Ljubljani. Od takrat se skoro dve leti ni upal prikazati v revir...«

Tako pripoveduje Vreg in odpira Tinetu pogled v tiste dni, ko je v revirju naraščal odpor proti Kristanu in drugim desničarjem, naraščal v vihar kakor skoro po vseh slovenskih industrijskih krajih. Levica v stranki je vedno bolj ogorčeno zahtevala odstop »socialpatriotskih« ministrov in združitve slovenske socialno demokratične stranke s komunisti. Taki, kakor je bil Tinetov oče, pripoveduje Vreg, so terjali takojšen sklic strankinega zbora, desničarji v vodstvu, ki so se bali za svoje »voditeljstvo«, na so sklicanje zavlačevali z različnimi izgovori. S septembra so ga preložili na november. Da bi uveljavili v stranki svojo »ministrsko politiko« in sodelovanje v buržoaznih vladah, se je Kristan zatekel po pomoč k policiji, ki je tik pred samim zborom aretirala vodilne levičarske odposlance. Kljub tej pomoči in svoji politični podlosti s svojimi načeli ni prodrli. Zbor je obsodil njegov »ministerializem«, Kristan s svojimi somišljeniki pa je napravil hinavski umik in navidezno pristal na zahtevo zbora po združitvi slovenskega socialističnega gibanja z jugoslovanskim, samo da se je s svojo hinavsko dvoličnostjo obdržal na krmilu in potem skušal z zavlačenjem izpolnitve zborovih sklepov pridobiti čas, da bi lahko izigral levico, ji zadal udarec v hrbet, jo razcepil ali pa, kakor bi najraje videl, celo razbil.

»Februarja 1920. leta je sprožil napad proti levici,« pripoveduje Vreg... V osrednji odbor stranke je proti pravilom strankinega statuta, vključil svoje oprode in z njihovo pomočjo skušal poteptati sklepe novembrskega strankinega zbora. Misli je, da bo razbil levico. Toda orožje, ki ga je skoval, se je obrnilo proti njemu samemu. »Sprožil je razkol, ki pa je bil naš triumf...«

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ●

Pokongresna dejavnost sindikata v občini Jesenice

Občinski sindikalni svet Jesenice je v torek, 16. 7. organiziral razgovor s predstavniki sindikalnih organizacij in delegati VI. kongresa.

Namen teh razgovorov je bil podrobno informirati vse navzoče o delu kongresa ter sprejeti program nadaljnjega dela sindikalnih organizacij v naši občini.

Predsednik ObSS tov. Rodi je v svojem izjavljanju seznanil vse navzoče o poteku kongresa. Poudaril je, da je bil VI. kongres resnično delovni kongres in da so vse sprejete resolucije rezultat resnega dela, tako v predkongresni dejavnosti kakor tudi na samem kongresu. Pojasnil je tudi, da so bili slovenski delegati že prejeto točno seznanjeni s stališči, za katera so se zavzemali pri obravnavanju kongresnega materiala, ker so bila le-ta sprejeta na konferenci slovenskih sindikatov v predkongresni dejavnosti.

Zastopnik RSS Slovenije je v svojem izjavljanju podrobneje analiziral stališča, katera so pri obravnavanju posameznih vprašanj zastopali na kongresu. Posebno pa se je zadržal na stališčih, ki jih zavzemajo slovenski sindikati o pokojninskem vprašanju. Znano nam je, da je kongres sprejel sklep, da se delovna doba, kakor tudi starostna doba za dosego polne pokojnine skrajša, tako da bo za moške 35 let dela in 55 let starosti, za žene pa 30 let dela in 50 let starosti. Poudaril je, da pri tem moramo biti zelo previdni, da ne bi sprejemali sklepov, ki jih potem ne bi mogli realizirati. Slovenski sindikati načelno niso proti skrajšanju dobi, vendar pa pri tem postavljajo v ospredje vprašanje, ali mi to ekonomsko zmoremo. Republiški svet je na svoji seji sprejel sklep, da bo po teh vprašanjih intenzivno delal ter da bo na osnovi podrobnih analiz organiziral v jeseni javno razpravo ter šele na osnovi teh razprav sprejel konkretne sklepe.

Po uvodnih tolmačenjih se je potem razvila zelo živahna razprava. Član izvršnega odbora sindikata Železarne je v svoji razpravi dejal, da člani sindikata v Železarni niso najbolj navdušeni za stališča, katera je zavzel RSS Slovenije; poudaril je, da je generacija, katero je ta zakon o podaljšanju delovne dobe najbolj prizadel, preživela dve vojni in po končani vojni največ doprinesla k obnovi našega gospodarstva. Takoj po vojni ni bilo vprašanja, koliko bomo delali, ali 48 ur na teden ali celo več. Poleg rednega dela pa je bilo v tem času opravljenih tudi mnogo udarniških ur. S takim delom se je mnogo zgradilo, takrat smo plačevali tudi prispevke od vseh ur. Zato menimo, da bi bilo pravičnejše postaviti neko mejo, ki bi omogočala tistim, ki so dali največ za obnovo domovine, določene prednosti. To se pravi, da bi

tisti, ki imajo danes več kot 30 let delovne dobe, imeli polno pokojnino že s 35-letno delovno dobo pri starosti 55 let. Pravilno je, da ima sindikat svoje stališče pri tako važnih vprašanjih, vendar pa to stališče ne sme biti enostransko, to je, gledano samo iz ekonomskega stališča. Postavil je tudi vprašanje, kakšna so bila stališča sindikata takrat, ko so sprejemali zakon o pokojninskem zavarovanju, ki je postavil 40-letno delovno dobo in 60 let starosti, za dosego polne pokojnine, obenem pa omogočil, da tisti, ki hočejo delati naprej, lahko delajo in poleg polne pokojnine prejemaajo še celo plačo. Če podrobneje pogledamo, kdo je delal naprej, bomo videli, da je zelo malo fizičnih delavcev, ampak so bili večinoma samo taki, ki so imeli lažja delovna mesta in običajno tudi boljše pokojnine. Da bi pa še bolj osiromašili sklade socialnega zavarovanja, so tisti, ki so prejeli pokojnine, plačevali za svoje dopolnilno delo samo del prispevkov za socialno zavarovanje, tako da so posamezna podjetja imela še večji interes zaposlovati naprej že upokojene delavce.

Ali takrat nismo imeli v vidiku, ali bomo to zmogli ali ne. Ravno tako je postavil vprašanje, ali je bolje, da delavec, star nad 55 let, še nadalje dela, čeprav vemo, da njegova fizična moč pada in da ga potem v delovnih organizacijah postavljajo na lažja in manj zahtevna dela in pri tem zgublja na zaslužku in je potem tudi njegova osnova za pokojnino manjša. Ali je bolje da na njihova delovna mesta zaposlimo mlade ljudi, ki bodo lahko povečali

produktivnost in s tem tudi izboljšali osebne dohodke, hkrati pa povečali sklade socialnega zavarovanja? Če hočemo sanirati naše gospodarstvo, bomo morali naš strojni park intenzivneje izkoriščati, to pa verjetno s starejšimi delavci ne bomo mogli.

Z uvedbo skrajšanega delovnega tednika, z modernizacijo proizvodnje in s sanacijo slabih delovnih pogojev, bomo šele ustvarili pogoje, ob katerih bomo lahko mislili na podaljšano delovno dobo, toda to moramo najprej ustvariti. Ne smemo pa že sedaj na račun tega podaljševati delovne dobe tistim, ki vsega tega niso imeli. Ravno tako bodo morali sindikati razmišljati tudi o tem, ali je prav, da leži reševanje skladov za pokojnine samo na bremenu osebnega dohodka zavarovancev. Morda bi bilo potrebno najti tudi druge virov. Iz denarja socialnega zavarovanja smo tudi marsikaj drugega plačevali, takrat ko je bilo tega denarja več.

Ob koncu je poudaril še to, da se pri nas vsak dan bolj občuti starost na vseh mogočih forumih in ustanovah. Zato bo potrebno tudi te kadre pomladiti, če hočemo iti v korak s časom. Dajmo starim priznanje za to, kar so napravili in začnimo vključevati mlajše na odgovorna delovna mesta. Novi zakon o pokojninskem zavarovanju, pa naj bo to doba 35 ali 40 let, ne sme dovoljevati, da bi kdor koli prejemal pri polni zaposlitvi tudi polno pokojnino. V kolikor se posamezniki čutijo sposobne delati naprej, naj jim pokojnina miruje, potem bomo videli, koliko ljudi bo še delalo naprej.

Stane Torkar

Na Jesenicah že ena šola manj

S šolskim letom 1961/62 je pričela delovati na Jesenicah poklicna gospodinjstva šola, ki je dobila ustrezne prostore za teoretični in praktični pouk v poslopiju komunalnega servisa oziroma nekdanje osnovne šole. Pod vodstvom ravnateljice Štefke Bregantove je šola iz leta v leto vidno napredovala in je vladalo zanjo vedno večje zanimanje.

Tako zanimanje za šolanje na jeseniški gospodinjstvi šoli je zahtevalo ureditev treh tje učilnice za teoretični pouk, da je lahko potekal pouk v vseh treh letnikih istočasno.

Poleg usposabljanja gostinstvu prepotrebne kuharskega kadra na šoli, je organizirala šola tudi kuharske, šiviljske in druge tečaje, ki so jih kaj pridno obiskovale jeseniške žene in dekleta. Ko je pred leti zahtevala reorganizacija strokovnega šolstva priključitev jeseniške poklicne gospodinjstve šole h gostinskemu šolskemu centru Bled, je le-ta delovala še vedno

no kot oddelk blejskega centra v svojih prostorih na Jesenicah. Po dogovoru med predstavniki radovljiške in jeseniške občine pa je oddelk blejskega gostinskega centra na Jesenicah deloval letošnje šolsko leto zadnjikrat na Jesenicah in se je že preselil na Bled.

Jeseniška poklicna gospodinjstva šola je vzgojila v teku svojega uspešnega delovanja na Jesenicah 180 kvalificiranih kuharic, ki so tako v manjših kot večjih gostinskih obratih širom Slovenije zelo iskane. Učenke prvega in drugega letnika bodo morale nadaljevati svoje šolanje na Bledu in se tja dnevno voziti, ker gostinski šolski center na Bledu ne razpolaga z internatom. To bo za učenke, ki so se vpisale v jeseniško šolo in jo hotele tudi na Jesenicah zaključiti, dokajšen napor. Starši menijo, da bi učenke, ki so se vpisale na jeseniško šolo, morale zaključiti šolo na Jesenicah in naj bi se izvedlo

Program prireditev ob občinskem prazniku — 1. avgustu

27. julija ob 20. uri: REVIJA NA VODI — nastopa češkoslovaška skupina AKVABEL iz Brna v letnem kopalšču;

28. julija ob 8. uri: ODOJKARSKI TURNIR ZA MEMORIAL TOMAŽA TROJARJA — sodelujejo OK Ljubljana, OK Kanal in OK Jesenice;

31. julija ob 17. uri: PROMENADNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA DPD SVOBODE TONE ČUFAR pred zdravstvenim domom;

31. julija ob 18. uri: OTVORITEV KOLEKTIVNE SLIKARSKE RAZSTAVE članov likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar.

Domicil gorenjskemu vojnemu področju

Kot borec gorenjskega vojnega področja (GVP) se še danes dobro spominjam raznih akcij, katere smo izvedli v zimi 1945. Dobro se spominjam vsega vodilnega kadra. Komandant GVP je bil Albin Drolc — Krtina, ki je vodil GVP vse od ustanovitve do konca vojne, (umrl je po osvoboditvi na posledicah nesreče v tovarni Sava Kranj). Njegov namestnik je bil Jernej Zvan-Boris (padel je v zadnji ofenzivi na Potoku, z njim je padla tudi bolničarka Minka, doma z Bohinjske Bele), komisar pa je bil Janko Urbanc-Volga (še živi). Gorenjsko vojno področje je imelo svoj sedež v Potoku do zadnje ofenzive. Po končani ofenzivi pa se je preselilo na Martin vrh, ker je okupator požgal hišo na Potoku, kjer je bil štab GVP.

Ena izmed glavnih nalog GVP je bila zbiranje hrane in raznega drugega materiala za partizanske enote.

Iz tega razloga smo bili stalno v raznih akcijah, katere smo izvajali po vsej Gorenjski, posebno na desnem bregu Save.

Dobro se spominjam številnih prehranjevalnih akcij tudi v neposredni bližini sovražnika. Vse akcije so bile temeljito pripravljene, zagotovljena je bila varnost izvajalcev akcije in vedno pripravljen tudi načrt umika, ker je bilo gibanje s tovorom počasno. V vseh akcijah večjega obsega, posebno pa še takrat, ko smo jih izvajali v bližini nemških postojank, je vedno prevzemal skrb za varnost sam komandant. Komandant Krtina je pri borbah užival veliko zaupanje, bil je lik pravega borca, vedno je bil na čelu kolone in je znal bodriti borce.

Vse akcije za preskrbo partizanske vojske so bile v zimi 1945 težke, kajti hrane na krajih, kjer ni bilo postojank, je začelo primanjkovati, zato je bilo potrebno te izvajati vedno bližje močnih nemških postojank. Potreba po hrani pa je bila iz dneva v dan večja.

Ko smo na dan vstaje slovenskega naroda sprejeli domicilne listine gorenjskih občin, smo borci GVP obujali spomine na te težke dni in ugotovili, da je veliko število borcev manjkalo. Tudi deževno vreme je pokvarilo razpoloženje, vendar je bilo kljub temu lepo.

Stane Torkar

Misli

Pronicavost ne zagreši največje napake takrat, kadar ne pride stvar do dna, marveč takrat, kadar gre še dalje.

Kadar upadejo naše zasluge, upade tudi naš okus.

Naše vrline in napake se spoznavajo v sreči, tako kakor predmeti v svetlobi.

La Rochefoucauld

prizadeti

Delo svetov SOB Jesenice

V četrtek, 18. julija je bilo več sej svetov pri SOB Jesenice, na katerih so obravnavali tekoče zadeve in pa nekatere spremembe in dopolnitve odlokov.

Na 16. redni seji sveta za družbeni plan in finance so navzoči najprej razpravljali o spremembi in dopolnitvi odloka o občinskem prometnem davku. Z zakonom je namreč določeno, da se plačuje zvezni prometni davek od alkoholnih pijač od litra proizvoda in ne več od prodajne cene kot doslej. Republiški sekretariat za finance pa priporoča, da bi se tudi dodatni republiški in občinski prometni davek od alkoholnih pijač začel plačevati od merske enote istočasno, to je od 1. avgusta dalje. Predlagani zneski občinskega davka za en liter posamezne vrste alkoholnih pijač so preračunani na približno višino, kot se je do sedaj plačeval občinski prometni davek v gostinstvu po stopnji 20 %, v trgovini pa po stopnji 25 %. Tako je določeno za naravna vina in naravno žganje, medtem ko so za specialna vina ter likerje in močne alkoholne pijače predlagani višji zneski davka od dosedanje višine. V podrobnosti pogledano, bo prometni davek s predlagano spremembo v gostinstvu nekoliko nižji, v trgovini pa ne-

koliko višji. Poleg tega so zneski občinskega prometnega davka predlagani v taki višini, da bodo zagotovljena predvidena sredstva v občinskem proračunu.

Druga obravnavana sprememba in dopolnitev odloka o komunalnih taksah v občini pa se nanaša na turistično takso, katero so dolžne plačati vse osebe, ki nimajo stalnega bivališča na območju občine in ki bodo začasno prebivale v turističnih krajih, to je v vseh krajih naše občine. To velja tako za goste, kakor tudi za lastnike počitniških hišic, ki pa so glede na obrazložitev ustavnega sodišča SRS oproščeni pavšalirane turistične takse v letnem znesku 120 N din oz. 200 N din. O obeh predlaganih spremembah in dopolnitvah odlokov bo razpravljala še skupščina občine Jesenice. Na seji so obravnavali še nekaj zemljiških zadev.

Za četrtek je bila slicana tudi skupna seja sveta za gospodarstvo in sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanjske zadeve pri skup-

ščini občine. Ker pa svet za gospodarstvo ni bil sklepčen, so na seji razpravljali le o dveh točkah dnevnega reda. Najprej o odloku o najnižjih najemninah za poslovne prostore, tako da bi oddelek za finance v bodoče lahko pravilno zaračunaval višino davka od stavb. Najemnina, ki jo plačujejo zasebniki, se deli: 65 % je namenjenih za vzdrževanje, amortizacijo in upravljanje zgradb, od ostalih 35 % pa je potrebno 40 % odvzeti občini kot davek.

V drugi točki dnevnega reda se je pa so govorili o imenovanju komisije, katere naloga naj bi bila pripraviti študijo o tem, kaj bi bilo potrebno ukreniti, da bi zadovoljivo rešili problem odpadnih voda. Pri tem naj bi upoštevali tudi možnost ustanovitve regionalne interesne skupnosti, ki bi zbirala namenska sredstva, hkrati pa skrbela za potrebne ukrepe po sprejetem programu. Priporočilo za ustanovitev takih poslovnih združenj za zaščito voda je poslala Gospodarska zbornica Slovenije. Poraba vode je vsak dan večja, zato je tudi gospodarjenje z vodo vsak dan odgovornejše in vedno bolj zamotano. Posebno skrb povzročajo odpadne vode.

Na seji so predlagali petčlansko komisijo, katero naj bi sestavljali predstavnik obrtno komunalnega podjetja Kovinar, ki bi istočasno opravljal tudi dolžnost predsednika komisije, nadalje predstavnik Vodovoda, Železarne, Stanovanjskega podjetja in Skupščine občine.

Na seji sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo pri Skupščini občine Jesenice so navzoči najprej razpravljali o osnutku odloka o podeljevanju Prešernovih nagrad občanom gorenjskih občin kot priznanje za njihovo delovanje na področju kulture, za umetniško ustvarjanje in poustvarjanje ter za znanstveno delo. Nagrade naj bi podeljevali vsako leto ob priliki obletnice pesnikove smrti, po predlogu sveta pa naj bi bila podelitev vsako leto v drugi občini.

Največ časa so navzoči posvetili razpravi o problemih posebne šole na Jesenicah. Zaradi velikega števila učencev so kljub novim prostorom na Cesti železarjev v preteklem letu imeli tudi dve učilnici na osnovni šoli Koroška Bela. Uprava omenjene osnovne šole jim je z novim šolskim letom odpovedala nadaljnje koriščenje prostorov z navedbo, da jih bodo potrebovali sami, ker bodo prešli na kabinetni pouk.

Navzoči so bili mnenja, da je šola ustanova, ki naj bi se držala nekaterih splošnih norm, predvsem pa naj bi upoštevala občinsko politiko in potrebe. Ker bi predvidoma ostalo 30 kategoriziranih otrok brez ustrezne izobrazbe so bili navzoči člani sveta mnenja, da naj bi imela posebna šola tudi v bodoče na Koroški Beli na razpolago dve učilnici. Imenovali so tudi posebno komisijo, ki naj bi uredila ta problem. Kljub temu pa bi bilo verjetno prav, da bi na osnovni šoli Koroška Bela začeli uvajati tudi kabinetni pouk, saj bi s tem

pridobili določene izkušnje tudi za druge šole v občini.

Na seji so razpravljali tudi o vlogi DPD Svoboda Tone Čufar glede najemnine, ki jo morajo plačevati za kletne prostore v gledališču Tone Čufar za potrebe godbe na pihala. V pismu je navedeno, da mora društvo kar 70 % vsega denarja, ki ga pridobi, za osnovno dejavnost, nameniti za najemnine.

Na seji je bilo poudarjeno, da to ni problem samo omejenega društva, temveč problem vseh društev v občini. Zato naj bi Skupščina občine namenila posenba namenska sredstva za urejanje in vzdrževanje kulturnih domov ter plačevanje najemnine prostorov. Domenili so se, da bosta Zveza kulturno prosvetnih organizacij in Zveza za telesno kulturo občine Jesenice pripravili poročilo, koliko dajejo posamezna društva za najemnine in vzdrževanje domov, o problematiki pa naj bi razpravljala tudi Skupščina občine.

Ob koncu se je so navzoči razpravljali še o predlogu občinske zveze za telesno kulturo, da bi odslej vsako leto podeljevali plaketo narodnega heroja Jožeta Gregorčiča najzaslužnejšim športnim delavcem v občini. V ta namen naj bi iz proračuna občine namenili letos 8.000 N din za nabavo plaket. V istem smislu naj bi tudi Čufarjeva nagrada postala občinsko priznanje zaslužnim kulturnim delavcem. Ustrezna predloga odlokov obeh priznanj bodo predložili v potrditev tudi Skupščini občine.

T. L.

Noben dokument ne more biti dogma

Na uradno vprašanje vodstva osnovne šole Koroška Bela, ali bo z novim šolskim letom na osnovni resoluciji, ki jo je sprejela skupščina občine Jesenice letos, o nadaljnjem razvoju šolstva v občini, spremljen šolski okoliš, kot ga predvideva resolucija, je bilo na zadnji seji sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo rečeno: »da zaradi določenih posameznikov, ki so ugovarjali izvedbo resolucije v celoti, tudi do spremembe šolskih okolišev ne bo prišlo.« Resolucija med drugim namreč predvideva, da naj bi se z novim šolskim letom prešolali učenci z Blejske Dobrave, ki so do sedaj obiskovali od tretjega do osmega razreda osnovno šolo Tone Čufar, v osnovno šolo Koroška Bela, ki je do sedaj imela pouk skoraj v celoti enoizmensko, medtem ko je imela Čufarjeva šola pouk triizmensko. Druga sprememba šolskega okoliša pa je predvidevala prešolanje učencev s Hrušice, ki so doslej obiskovali osnovno šolo Prežihov Voranc, v Mojstrano, da se tam izpopolnijo kapacitete in da bo lažja organizacija pouka na predmetni stopnji.

Vsekakor je vsaj v prvem primeru sprememba šolske-

ga okoliša nujna, saj na eni strani Blejska Dobrava resnično bolj gravitira na Koroško Belo, na drugi strani pa bi s to spremembo bila odpravljena tudi tretja izmena na osnovni šoli Tone Čufar. Zato je toliko bolj nerazumljivo stališče občinskih organov in sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo, da zato, ker resolucijo v celoti niso podprli vsi prosvetni organi, med njimi tudi skupščina in izvršni odbor Temeljne izobraževalne skupnosti in nekateri šolski kolektivi, ne bodo realizirali na tudi tista poglavja resolucije, s katerimi so soglašali vsi, ki so obravnavali resolucijo, pa tudi vsi prizadeti.

Že na nekaterih drugih sejah so uradni zastopniki občinskih organov in omenjenega sveta poudarjali, da je potrebno resolucijo v celoti sprejeti, to je od črke do črke, ker sicer se lahko zgodi, da bodo občinski upravni organi predlagali občinski skupščini, da resolucijo v celoti umakne.

Našim bralcem je gotovo znano, saj smo o tem že v Železaru pisali, da so skupščina in izvršni odbor Temeljne izobraževalne skupnosti, nekateri šolski kolektivi in Zavod za prosvetno pedagoško službo Kranj, stro-

kovno in argumentirano ugovarjali samo en stavek resolucije, to je združitev obeh jeseniških osnovnih šol v enotno šolo. Z vsemi ostalimi stališči in zahtevami resolucije pa so se v celoti strinjali in imeli tudi številne sestanke in seje ter imenovali tudi delovne grupe, da bi se zahteve resolucije pospešeno reševale. Zakaj se potem ne izvedejo tista poglavja in zahteve resolucije, ki so resnično dobila vsestransko soglasje in podporo vseh organov, ki so o resoluciji govorili. Noben državni dokument pa tudi nobena teoretična zasnova ni dogma, ki bi jo morali od črke do črke izvajati tako kot je napisano. Zato, ker je v tem zelo pozitivnem in progresivnem dokumentu sporen samo en stavek, ki bi ga kazalo še proučevati, se odstopa od celotne resolucije. Menim, da tako stališče občinskih organov in sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo ni v skladu z demokratičnimi intencijami naše družbe in je podobno bolj dogmatizmu kot neki dinamični demokratični politiki.

Na omenjeni seji so poleg drugega zelo obširno govorili tudi o učnih prostorih za posebno šolo na Jesenicah,

ki je v preteklem šolskem letu gostovala v dveh učilnicah tudi v osnovni šoli Koroška Bela. Le-ta je namreč za novo šolsko leto odpovedala gostoljubje posebni šoli z utemeljitvijo, da bo šola pričela v novem šolskem letu s kabinetnim poukom in da bodo prostore sami rabili. Nedvomno je potrebno narediti vse, da se posebni šoli zagotovijo ustrezni prostori, vendar pa ne z utemeljitvijo predstavnika občinskega upravnega organa, »da ne more vsaka šola delati po svoje — pri tem je mišljen kabinetni pouk — dokler le-ta ne bo oblastno in strokovno potrjen za vse šole in dokler vse šole ne bodo imele pogojev za prehod na kabinetni pouk.« Kabinetni pouk je strokovno že opravičil svoj obstoj in ga številne osnovne šole na Slovenskem, ki imajo za to ustrezne pogoje, že nekaj let uspešno izvajajo, ne glede na to, da množica šol v Sloveniji še nima za to pogojev. V Sloveniji ima mnogo šol enoizmenski pouk, vendar ni nikogar, ki bi jim to prepovedal, češ ne smete, ker večina šol v Sloveniji še nima za to ustreznih pogojev. Zato je tudi prav, da se podpre kabinetni pouk tudi na osnovni šoli Koroška Bela, če imajo pogoje in če je kolektiv pripravljen to odgovornost spre-

jeti, ker kabinetni pouk zahteva mnogo prizadevanj in mnogo več učnih priprav kot razredni pouk. Razumljivo je zato tudi bolj učinkovit. Zato je utemeljeno stališče sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo, da naj osnovna šola Koroška Bela dela na pripravah za kabinetni pouk, vendar pa naj z drugimi organizacijskimi premiki omogoči tudi v novem šolskem letu gostovanje posebne šole v dveh ustreznih učilnicah njihove šole.

Ob vprašanjih, ki jih je obravnaval omenjeni svet, pa se ne hote vsiljuje ugotovitev, da se obravnave določenih problemov duplirajo oziroma da je cela vrsta vprašanj in nalog, ki niso še dovolj opredeljene, kdo naj jih obravnava oz. kdo odgovarja za njihovo realizacijo. Pri tem mislim na vprašanje nerazmejenih pristojnosti in odgovornosti med svetom za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo in med Temeljno izobraževalno skupnostjo. V izogib dupliranju in v korist preciziranja odgovornosti bo nujno s pravilniki temeljito opredeliti delovno področje in pristojnosti obeh omenjenih organov, kajti dogaja se celo, da o istem vprašanju organa sprejmeta različne sklepe ali stališča.

Jugozahodno od Sonore

V filmu Jugozahodno od Sonore, mladega režiserja Sidneya Furija, se srečamo z dokaj preprosto, lahko bi rekli banalno zgodbo, ki se godi na obmejnem območju med ZDA in Mehiko. Vendar je Sidney Furie zgodbi dal specifični pečat, čeprav je do slej znan po svetu le po dveh filmih: The Leather Boys (Usnjariji) in The Appaloosa (tak je originalni naslov filma Jugozahodno od Sonore) in o kakšni veliki izkušnji ni moč govoriti.

Vse se zaplete okrog h'ronogega appaloosa po vojni, potem ko gre junak v cerkev, da bi se spokoril za svoje grehe. Njegov namen je trden, vendar je okolica (svo-razna) močnejša kot on. In tako od katarze ne ostane ničesar. Junaka še naprej silijo v borbo s tem, ko mu ukradejo konja in borbo mora (vesel ali ne) sprejeti. Potem se bori in zmaga. Zmaga sicer res, toda sebe, svojega namena ni uresničil, ni se držal svojih moralnih, etičnih načel. Torej je fizični zmagovalec, moralno pa premaganec.

Film je nedvomno precej etično obarvan. Zdi se, da je celo študija značaja v neki sredini, ki naj bi odgovorila na to, kako na posameznika vpliva trpljenje, zlo, dobro-

ta. Vse to vpliva na posameznika, samo, kolikšen je vpliv, nam film ne pove.

Čeprav nam film odgovora na vpliv naštetih elementov ne da, nas vendarle po zaslugi režiserja (ki ni sodeloval pri pisanju scenarija) pretrese. Furie je zgodbo gradil premočrtno in dosegel pravi višek) vsebinski in umetniški z dolgo sekvenco, ki odloča o življenju in smrti Matea in Chuya, v Chuyevem stanovanju. Chuy poziva Matea na dvoboj. Furie nam pokaže junaka v velikem planu, nato mizo v srednjem planu. Napetost v prostoru narašča. Mateo privoli v dvoboj. Njegov obraz, s trdnim namenom in prepričanjem v zmago, deluje osupljivo. Kamera preleti k Chuyevi ženi, zaskrbljeni lepotici. Na razpotju je: za koga naj se navdušuje, za Matea ali Chuya. Videti je, da niti pomisliti ne upa, tako je prestrašena, Chuyev pajdaš odhaja nasmejanega obraza po škatalico, v kateri sta škorpion, Počasi se približuje mizi. V velikem planu je videti krut, dasiravno se reži. Protagonista nestrpnost pričakujeta, kdaj bosta škorpion prilezla na mizo. Znova veliki plan obeh. Potne srage jima krasi obraz. Ves prostor v splošnem planu je izredno pričaral moreče vzdu-

šje, ki naznanja pričetek. Mateo in Chuy sklepata roki. Ramos da znak za start. Borba. Kdo bo močnejši? Sprva sta si enakovredna. Roki sta v prvotni legi. Sledi izredni detajl sklenjenih pesti, ki se vročno treseta. Kamera nam predstavi bližnji plan borcev. Hip zatem je že na Ramosovem obrazu. Srepro gleda. Borba se nadaljuje. Chuy ima iniciativo. Chuyeva žena gleda kot uročena. Detajl škorpionovih klešč. Chuy je močnejši. Mateova roka je malodane že na mizi. Vidimo izjemen posnetek z žabje perspektive: škorpion, ki išče in nestrpnost pričakuje žrtev in prepran obraz Matea, ki bo vsak hip poražen. Odmik kamere in znova splošni plan. Še nekajkrat se izmenjata velika plana obeh borcev in že vidimo, kako strupeni škorpion piči Matea...

To je zares imenitna scena. Furie je pokazal izreden občutek za prostor, ki se zdi tako zelo plastičen. Ravno tako je omembe vredna montaža te čezmerno dolge sekvence, ki izpričuje tesnobno pričakovanje.

Seveda pa je tudi nekaj slabih strani. (Tudi bela lili-ja ima črno senco). Na primer slab prehod ob vstopu v cerkev, statičnost kamere, ki se kaže predvsem ob posnetkih krajev ob Mateovi vrnitvi domov.

Kakorkoli že, film Jugozahodno od Sonore sodi med dobre filme v svoji vrsti.

-na

Samorastnik razstavlja

ZDRAVKO KOTNIK živi v Mojstrani. To je tudi okolje, ki mu najbolj leži pri njegovem slikarskem ustvarjanju. Če imenujemo Toneta Tomažina likovnega poeta naših gor, potem lahko z enako pravico imenujemo Zdravka Kotnika likovnega poeta Mojstrane in njene okolice.

Takšna misel se nehoti vsili, ko gledamo njegova likovna dela v olju, temperi in akvarelu na razstavi v osnovni šoli v Mojstrani. Pejzaži njegove rojstne vasi, posameznih kmečkih poslopij in bližnje okolice so ustvarjeni zelo doživeto ter s precejšnjo mero znanja. Posebno velja to za eksponate v temperi, izmed katerih so nekatera, kot npr. Dober dan, pomlad, Dovški nageljni, Na Kred, odlična in kažejo lep napredek. Na splošno je umetniška raven razstavljenih del precej višja, kot je bila na njegovi zadnji samostojni razstavi pred dvema letoma. To kaže na avtorjevo nenehno umetniško in tehnično rast. Zato lahko pričakujemo pri njegovem bodočem ustvarjanju postopno še večjo dovršenost. Posebno bi bilo to zaželeno pri delih v olju, ki mu zaenkrat še ne

ležijo tako kot tempera ali akvarel.

Mikavno posebnost na tej razstavi predstavljajo Kotnikove figurativno obdelane korenine. Z njimi se je lahko predal svoji bogati fantaziji in dosegel pri tem neposreden, globok in včasih tudi grozljiv vtis na obiskovalca. Posebno močan vtis napravi Pozejdin in originalna vizija atomske gobe z značilnim naslovom Svarilo zanamcem.

Kotnik je pripravil razstavo v počastitev dneva vstaje in v okviru razstav jeseniške likovne sekcije DOLIK. Na otvoritvi, ki je bila preteklo soboto in ji je prisostvovalo večje število obiskovalcev iz Mojstrane ter Jesenic, sta sodelovali z umetniškim programom Marjanca Novakova in Marinka Krajnika. Ob tej priložnosti je predstavnik krajevnega odbora ZZB NOV iz Mojstrane Janez Svoboda Tone Čufar Jesenice Joža Varl.

K.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V avgustu bodo praznovali petdeseti rojstni dan naslednji naši sodelavci: JOŽEF GLUHAR, strojne delavnice — 3. avgusta; FRANC REBERNIK, valjarna žice — 7. avgusta; FRANC ZUPAN, strojno vzdrževanje — 10. avgusta; JANEZ KRALJ, profilne valjarne — 12. avgusta; ANTON ZUPAN, transport — 15. avgusta; MARIJA SRČIČ, elektrooddelek — 22. avgusta; MIRKO KAJDIŽ, prodajni oddelek — 24. avgusta in MAKŠ ZUPAN, valjarna 2400 — 25. avgusta.

Budnica iz (ne)kulturnega spanja

(Odlomki iz govora predstavnika KO ZZB NOV Dovje-Mojstrana Janeza SVOLJŠKA ob otvoritvi tretje samostojne razstave Zdravka Kotnika v osnovni šoli v Mojstrani, dne 20. julija 1968)

»Ni moja stvar, še manj moj namen, govoriti o plodnosti Kotnikovega ustvarjanja, o številu njegovih samostojnih razstav ali o njegovem sodelovanju na kolektivnih razstavah, najmanj pa nameravam vrednotiti njegove stvaritve. Za to so tu drugi, bolj poklicani. Prepričan sem, da bodo to svojo nalogo opravili tako, kot naš slikar-amater zasluži.

Nekaj drugega mi je na srcu.

Redkokdaj se zgodi v življenju kake vasi, da najde svojega vsestranskega umetniškega oblikovalca. V literaturi je ta pojav pogostejši:

Prešernova Vrba bo ostala večno živa, pa čepraj bi vas sama izumrla; ostale bodo žive Finžgarjeve Dosloviče, Vandotova Kranjska gora, Tavčarjeva Poljanska dolina in loški hribi, Kersnikova Lukovica, Jurčičeva Muljava, Kozakovo šempétrsko predmestje Ljubljane, Kosovelov Kras, Pregljeva Tolminska, Prežihove Kotlje, Kranjčeva Velika Polana in čisto malo tudi naši dve vasi, če rešim iz pozabe Kunčičeve pripovedke. Toda literatura je šele ena izmed umetnosti, resda najbolj trdoživa, toda umetnost, ki bo spričo hitrega tempa našega življenja morala kmalu začeti biti svoj boj za staro veljavo.

V glasbi nas ni. Dokler se ne bo med nami pojavil kak Slak ali Petrič, se bomo morali ponášati le s tem, da živimo pod Triglavom, domom našega Aljaža. In dokler bodo Slovenci peli, bosta imeli skladbi Oj Triglav, moj dom in V gorensko oziram se skalnato stran svoje častno med našimi zborovskimi skladbami. A če-

prav počiva »triglavski kralj Matjaž« na dovškem pokopališču, ga le ne moremo šteti za svojega, za domačina.

Edina zvrst umetnosti, v kateri so resnično zaživele naše tri vasi — Mojstrana, Dovje, Belca pa še Radovna povrh — je likovna. In človek, ki jih nenehno z vso ljubeznijo upodablja vsaj v treh različnih tehnikah, je Zdravko Kotnik. Mimo tega ne moremo, kajti prav danes stojimo pred žetvijo njegovega prizadevanja v zadnjih dveh letih.

Dolžni smo si odgovoriti na kočljivo vprašanje: Ali gremo lahko mi, domačini, mirno mimo vseh razstavljenih slik ter skušamo neprizadeto ugotoviti, kateri motiv si je slikar izbral in kako se mu je posrečil? Ali pa nam morda dejstvo, da nekdo izmed nas odpira razstavo likovnih upodobitev našega kraja, nalaga tudi kakšne dolžnosti? Preden si bomo odgovorili na ta vprašanja, pogledimo, kakšen je bil in je, žal, v mnogem še danes naš odnos do kulture in umetnosti.

Resnica zmeraj bode v oči. Nimamo pa nobene pravice, da bi tej resnici ne pogledali v oči. Resnica je namreč ta, da smo bili Slovenci kot narod (še bolj pa kot posamezniki) zadnjih dvajset let za prosveto, kulturo in umetnost gluhi. Nemalokrat smo se obnašali tako, kot da teh stvari ni, če pa že so, so pa pač nujno zlo, brez katerega ne gre. Zato so z bogatinove mize sem pa tja padale drobtinice tudi za te sirotne spremeljalke našega življenja.

Toda narod, ki je izgubil posluš za prosveto, kulturo in umetnost, je podpisal biano menico za svoj zaton. Skupnost, ki ne čuti v kulturi in umetnosti bistvenega dela svojega življenja, ni vredna, da živi. Človek, ki so mu televizor, hladilnik, pralni stroj, avto in vikend končni cilj in smisel njegovega bivanja, bo samo klavirni sopotnik našega življenja. Ljudje, skupnost ali narod, ki prosveto, kulturo in umetnost tako strašno omalovažujejo, kot smo to počenjali (in še počenjamo) mi, so padli na nevarno nizko stopnico

človeškega razvoja. Kadar le prepogosto razsojajo o vrednosti kulturnih stvaritev in umetniških del ljudje, ki se ne razumejo nanje, jih ne občutijo in ne doživljajo, potem dopuščamo nevarne možnosti za primerjave s podobnim dogajanjem v naši zgodovini. In kar je najhuje, je to, da so take nekvalificirane sodbe zaradi vplivnih sodnikov končno veljavne.

S tem moramo končati na vseh ravneh. Končati zgoraj, če hočemo ohraniti naziv kulturnega naroda, končati tudi na vasi, če hočemo ohraniti naziv kulturne soseske. To sem imel ves čas v mislih:

Če smo kulturna soseska, potem si bomo prizadevali z vsemi močmi, da bodo umetniške upodobitve naših vasi ostale pri nas doma. Če smo kulturna soseska, potem ne bomo neprizadeto pohajali mimo razstavljenih olj, temper in akvarelov, temveč bomo hkrati skušali najti način in sredstva, da bodo te stvaritve ostale med nami. Pri tem se ne bojim toliko tega, da bi ne mogli poiskati denarja za nakup; denar smo našli že za deset in deset manj potrebnih in dosti manj pomembnih akcij. Bolj me je strah pred pomanjkanjem smisla za takšno akcijo.

Imamo čudovito šolo, v kateri je dovolj praznih sten. Ob skupni akciji delovnih in drugih organizacij ter društev v naših vaseh bi naša šola lahko v kratkem času postala umetniška galerija likovnih upodobitev našega kraja. Izvedba te naloge je naš kulturni dolg prihodnjim rodovom in razvijajočemu se turizmu. Kajti turizem niso samo postelje, lokali in žičnice, turizem je tudi kultura, turizem je tudi umetnost.

Rad bi videl, da bi predlog padel na plodna tla. Če se bo to zgodilo, potem Kotnikova razstava ne bo le najpomembnejši letošnji kulturni dogodek pri nas, ampak začetek obdobja, ko bosta kultura in umetnost postali sestavni del našega življenja, našega prizadevanja.

Ob takem poslanstvu želim avtorju in njegovim delom popoln uspeh.

Štirje gradbeni oblikovalci v občini

(nadaljevanje s 7. strani)

Na obisku pri gradbenem podjetju Sava

Pri SGP Sava smo se pogovarjali s tov. Milanom Hrastom. Povedal nam je, da je bilo podjetje ustanovljeno pred 18 leti. Začeli so s 15 delavci, danes pa imajo zaposlenih okrog 650 delavcev. Iz majhnega remontnega podjetja se je tako razvilo srednje veliko gradbeno podjetje, ki gradi visoke, nizke in industrijske gradnje ter razne turistične objekte na področju naše in radovljiske občine ter v Ljubljani.

Najpomembnejši objekt, ki ga gradi SGP Sava je trgovsko stanovanjska stavba nasproti železniške postaje. Z gradnjo objekta so začeli lani. Trgovski del bo dograjen že letos, stanovanjski pa prihodnje leto. Celotna uporabna površina trgovskega dela stavbe znaša 3.200 m², v stanovanjskem delu pa bo na razpolago 50 stanovanj, od tega 20 trosobnih, 20 dvosobnih in 10 enosobnih. Razen omenjenega objekta sta v gradnji še dva stanovanjska bloka nad progo. Eden od teh blokov, v katerem bo 35 stanovanj, je namenjen za upokoјence. To so dvosobna in enosobna stanovanja ter garsonjere. Drugi stanovanjski blok ima 24 stanovanjskih enot. Oba stanovanjska bloka bosta pripravljena za vselitev v jeseni. V gradnji je še restavracija hotela Pošte na plavžu pri Čufarju, in v neposredni bli-

žini še prodajalna mesnih izdelkov Mesarskega podjetja. Podjetje je zgradilo tudi objekt, v katerem je samopostrežna trgovina Rožca na zgornjem Plavžu in so jo pred kratkim izročili svojemu namenu.

Tov. Hrast je na to našteval še gradbena dela na drugih objektih. V Zirovnici gradijo mesnico, v Mojstrani pa bo imelo trgovsko podjetje Delikatesa trgovino, razen teh gradenj je treba omeniti še nekatera manjša dela oziroma gradnje na področju Kranjske gore. Na Bledu so zgradili garni hotel, v Bohinju poslovno stavbo, poleg tega pa ne bi smeli pozabiti

tudi na industrijske gradnje, kjer je mišljena predvsem aglomeracija Železarn in druga vzdrževalna dela.

Ob koncu našega razgovora je tov. Hrast posredoval še nekaj misli o gradbeni dejavnosti. Z dokončanjem prve etape rekonstrukcije v Železarni in v zvezi s položajem v kakršnem se nahaja Železarna, čedalje bolj upada povpraševanje po gradbenih uslugah na območju Jesenic, kar povzroča pri nezmanjšanih gradbenih kapacitetah (4 gradbena podjetja) čedalje večjo konkurenco glede na predvideni bodoči razvoj. Potrebe po gradbenih kapacitetah so take, da bi na Jesenicah zadostovalo eno samo srednje veliko gradbeno podjetje, s proizvodno zmogljivostjo od 2-3 milijarde S din.

Z Gradisovih gradbišč

Šef gradbišča poslovne enote Gradis na Jesenicah tov. Vovk je povedal naslednje: V osnovi ne glede na reformo so kapacitete ostale iste le s to razliko, da se je poslovna enota Gradis Jesenice angažirala tudi na področju občin Radovljica in Kranj.

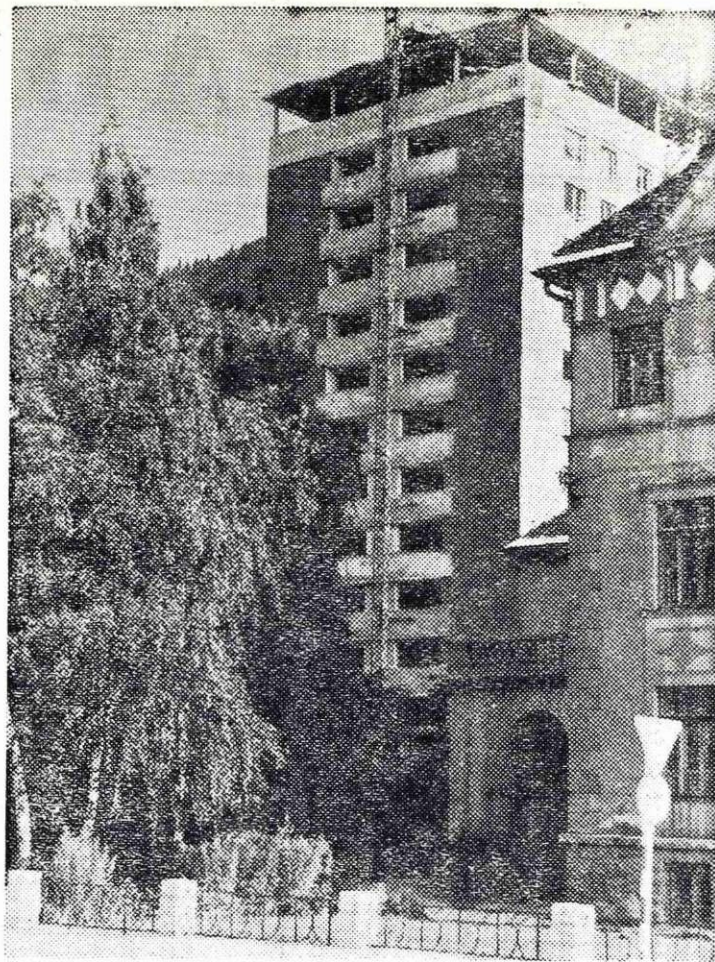
Na Jesenicah je glavni investitor Železarna, nato Stanovanjsko podjetje, nakar sledi občina Jesenice in pa izgradnja centra ozir. perspektivna gradnja stanovanj za trg. V avgustu bodo končana dela na stolpnici III, kjer bo 52 stanovanj. Železarna bo odkupila 16 stanovanj,

ostala stanovanja pa so v glavnem tudi že odkupljena.

Pred stolpnici bo zgrajena v tem času tudi poslovna zgradba, v kateri bodo trgovski prostori za potrebe trgovskega podjetja Zarja Jesenice, Kovinotehna iz Celja, Intervropa Koper, Standard Zagreb in mlečna restavracija. Investicijska vrednost stolpnice III ter poslovne zgradbe znaša okrog 900 milijonov S din.

Predvidevajo, da bodo do leta 1971 zgradili še dve stolpnici, poleg tega pa še okrog 80-100 garaž, ki bodo v neposredni bližini stolpnice II. Seveda je treba s tem v zvezi omeniti še razna ureditvena dela. V zadnjem letu je bilo precej narejenega tudi pri zavarovanju reke Save. Menimo, da bi bilo treba v interesu Jesenic, predvsem pa v interesu vseh prizadelih prebivalcev in gospodarskih organizacij na obrežju reke Save še več investirati in dela speljati do kraja, vsaj do Žvagnovega mostu. Doslej so za zavarovanje reke Save porabili okrog 100 milijonov S din, potrebovali pa bi še enkrat toliko.

Pri delih na aglomeraciji v Železarni ima poslovna enota Gradis Jesenice zaposlenih od 120-150 delavcev. Dela so pričeta na večjih objektih, vendar se ne morejo uspešno razvijati glede na organizacijo in tehnologijo dela, predvsem zato, ker so na tem področju glavne železniške komunikacije (železniški tiri, rake za valjarno žice, kanali, ceste itd.) Rake so postale že tako velika ovira da z nekaterimi objekti, predvsem pa na objektu 13 in pri postavitvi dimnika ni mogoče več nadaljevati del. Ta problem povzroča velike organizacijske težave, in vpliva na storilnost dela ter s tem v zvezi tudi na finančni uspeh, ki v prvem polletju ni bil pozitiven. Isti problemi bodo nastali tudi za investitorja,

V avgustu bo dograjena nova stolpnica z 52 stanovanji

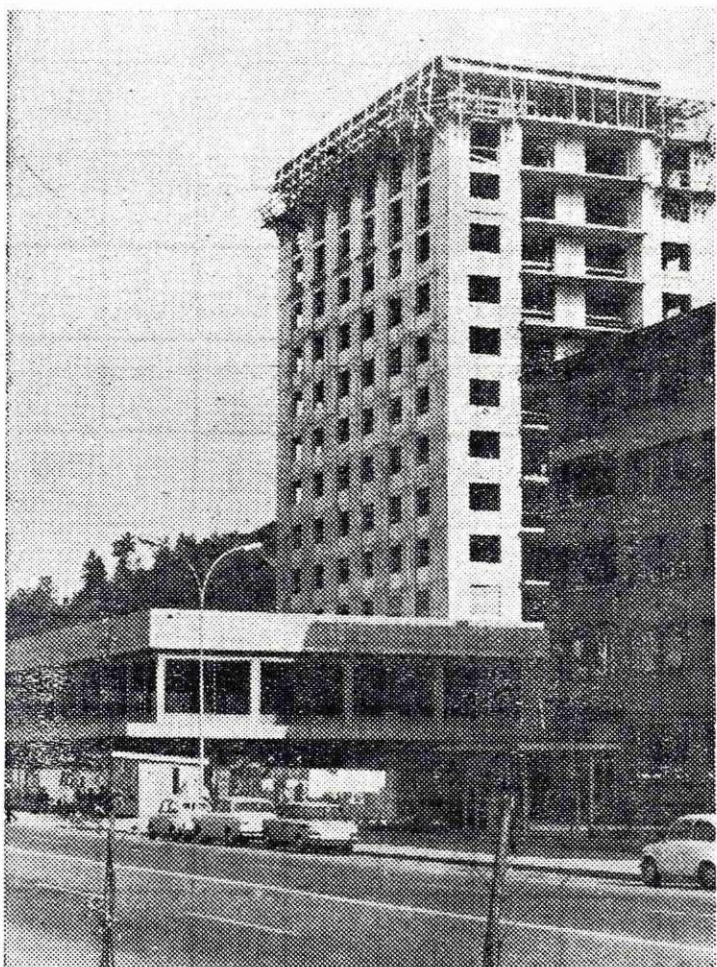
predvsem v pogledu izgotovitve objektov in postopnega koriščenja teh objektov kot je bilo to mogoče izvršiti na drugih objektih, predvsem pa na objektu 04 (deponija koks) ker je bil objekt do polovice zgrajen in je že eno leto v obratovanju.

Mnenja sem, je zaključil tov. Vovk, da je nujno čimprej odstraniti rake, ker bodo sicer povzročile veliko škodo Železarni na eni strani in izvajalcu na drugi

strani. Za poslovno enoto Gradis Jesenice je Železarna še vedno eden izmed glavnih investorjev in želimo še v bodoče s svojim delom in konkurenčno ceno opravičiti zaupanje.

To je nekaj misli o gradbeni dejavnosti, ki smo jih uspeli zbrati ob naših razgovorih z gradbenimi delavci oziroma predstavniki štirih gradbenih podjetij na Jesenicah.

-or

Trgovski del tega velikega objekta bo dograjen letos

Detajl iz novega odseka Tomšičeve ceste

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

27. in 28. julija angleški barvni CS film ZLOMLJENA KRILA, v režiji Johna Guillermina, v glavni vlogi George Peppard in James Mason, ob 17. in 19.30 uri.

29. julija amer. barv. film ČAST UPORNIKA, v režiji Vilihema Klekstone, v glavni vlogi Dal Robertson, ob 19. uri.

30. in 31. julija jug. barvni film BRAT dr. HOMERJA, v režiji Žike Mitrovića, v glavni vlogi Bata Živojinović, ob 19. uri.

1. avgusta predpremiere angleškega barvnega filma MOST NA REKI KWAI, v režiji Davida Leana, v glavni vlogi Alec Guinness in William Holden, ob 17. in 20. uri.

2. avgusta jugoslovanski film KORAKI V MEGLI, v režiji Žorža Skrigina, v glavni vlogi Husein Čokić, ob 17. in 19. uri.

3. avgusta amer. film AT-TACK, v režiji Roberta Oldriga v glavni vlogi Jack Pals ob 17. in 19. uri.

Op.: Film Most na reki Kwai predvajamo samo 1. avgusta, cena vstopnicam je zvišana za 1,50 N din. Prav tako je zvišana cena vstopnicam za 1 N din filma Zlomljena krila.

Kino PLAVŽ

27. in 28. julija jug. barvni film BRAT dr. HOMERJA, ob 18. in 20. uri.

29. in 30. julija angl. barvni CS film ZLOMLJENA KRILA, 29. julija ob 17.30 in 20. uri, 30. julija ob 20. uri.

31. julija amer. barvni CS film ČLOVEK Z ZAPADA, v režiji Antonyja Manna, v glavni vlogi Gary Cooper, ob 18. in 20. uri.

1. in 2. avgusta jugoslovanski barvni film KAM PO DEŽJU, 1. avgusta ob 18. in 20. uri, 2. avgusta ob 20. uri.

Dopisujte v Železarja

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bomo reševalcem s praviimi rešitvami razdelili naslednje nagrade:

1. nagrada 50 N din
2. nagrada po 40 N din
3. nagrade po 30 N din
4. nagrade po 20 N din

Rešitve vpišite v izrezan lik križanke čitljivo in z velikimi črkami. Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite NAGRADNA KRIŽANKA in napišite svoj naslov ter obrat, v katerem delate.

Rešitve pošljite najpozneje do vključno 7. avgusta do 12. ure na naslov: UREDNIŠTVO ŽELEZARJA, ŽELEZARNA JESENICE.

Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

3. julija ital. barvni CS film BRANKALEONOVA VOJSKA, v režiji Maria Monicellija, v glavni vlogi Vittorio Gassman, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

27. julija nemški film SMRTNONOSNI ŽARKI DR. MOBUSEA.

28. julija amer. barvni CS film RAJ NA HAVAJSKI NAČIN.

1. avgusta angl. barvni CS film ZLOMLJENA KRILA.

3. avgusta jugoslovanski barvni film KAM PO DEŽJU.

Kino KRANJSKA GORA

27. julija amer. barvni CS film JUGOZAHODNO OD SONORE.

28. julija jug. barvni film KAM PO DEŽJU.

1. avgusta jug. barvni film BRAT DR. HOMERJA.

3. avgusta angl. barvni CS film ZLOMLJENA KRILA.

Kino ŽIROVNICA

28. julija amer. barv CS film JUGOZAHODNO OD SONORE.

4. avgusta angl. barvni CS film ZLOMLJENA KRILA.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru GEŽ se najlepše zahvaljujem za odmor v Crikvenici.

Slavka Dimc

ZAHVALA

Ob nesreči Alenke Kret na pokopališču Blejska Dobrava se najiskreneje zahvaljujem reševalcem Francu Ajstru s Koroške Bele, Petru Čeponu z Dovjega, Francki Jakopiču z Blejske Dobrave ter vsem ostalim, ki so pomagali pri tej hudi nesreči. Vsa zahvala gre tudi vozniku Simonu Fonsu, ki je ponesrečeno peljal v jeseniško bolnišnico.

Pavla Gašperin

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta in starega očeta

ANTONA SAJOVICA

se iskreno zahvaljujem sedem Malenškovi in Doboviškovi, ki sta nam bili tako dobri ob smrti našega očeta in starega očeta.

Posebna zahvala vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo. Prisrčna hvala tudi zdravniku dr. Dražiču za tolažbo in lajšanje bolečin.

Zahvljujem se tudi godbi za žalostinke ob odprtem grobu.

Zalujoči: sin Franci z družino, hčerka Angela z družino in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše drage žene, mame, stare mame, sestre in tašče

JULIJANE PRAPROTIK

se iskreno zahvaljujem zdravnikom in osebju internega oddelka jeseniške bolnice za zdravljenje, dr. Rosensteinovi za zdravljenje in obiske na domu, vsem sest. novalcem za pozornost in pomoč, vsem darovalcem cvetja in vencev ter vsem voznikom motornih vozil za dragoceno uslugo.

Lepa hvala pevskeemu zboru upokojencev za poslovljne pesmi in vsem, ki so nam izrekli sožalje in jo spemili na njeno zadnji poti.

Zalujoči: mož Albin, sinova Jaka in Boris, hčerke Anica, Majda, Cirila in Andrejka z družinami, sestra Francka ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi moje žene in naše mamice

DUŠANKE DABIČ

se najtopleje zahvaljujem zdravniškemu osebju kirurškega oddelka jeseniške bolnišnice, dr. Hafnerju, dr. Azmanu in strežnemu osebju za pomoč v njeni težki bolezni.

Lepa hvala tudi dr. Milanu Čehu za pomoč, ki jo je nudil na domu.

Kolektivu šamotarne se zahvaljujem za venec in tovarišu Senkotu za ganljive poslovljne besede ob njenem odprtem grobu ter krajevno odboru ZZB NOV Podmežaklja za venec in lep govor ob grobu.

Posebna hvala tudi vsem sosedom za denarno pomoč in za venec ter sploh za vsestransko pomoč.

Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: mož Dušan ter sinova Stevo in Nebojša.

OBVESTILO

Obveščamo vse strojne inženirje in tehnike, ki še niso člani DSIT, da se lahko prijavijo osebno vsak dan od 6. do 14. ure na žerjavnem oddelku pri tov. Faletiču. Lahko pa tudi zahtevajo dostavo vpisnice na tel. št. 596, ki jo izpolnjeno zopet vrnejo.

Sodelujte v vašem strokovnem združenju!

Vljudno vabi odbor DSIT Jesenice

RAZPIS

Železarna Jesenice razpisuje za šolsko leto 1968/69 2 prosti mesti za študij na 2-letni Višji tehniški varnostni šoli v Ljubljani. Zalokarjeva 10.

Kandidati morajo izpolnjevati sledeče pogoje:

- zaključena tehnična srednja šola,
- zaposlitev v železarni Jesenice

Železarna Jesenice bo nudila v času izrednega študija določene ugodnosti, ki so pogoj za uspešno šolanje. Pismene prijave sprejema do vključno 15. avgusta 1968 kadrovska služba, kjer dobite tudi vse potrebne informacije v zvezi z razpisom, oziroma študijem.

Kadrovski sektor

OBVESTILO

Obveščamo vas, da bo dr. Milan Čeh, zdravnik I. Obratne ambulante Železarne koristil svoj redni letni dopust od 1. do vključno 21. avgusta.

Ker ni na voljo denarja za nadomeščanje, niti nimamo notranjih rezerv, smo primorani prositi kolektiv Železarne, da vzame na znanje naslednja navodila:

V navedenem času bo ordinirala dopoldan samo dr. Vilmanova. Sprejemala bo le bolniški stalež I. OA, sveže nezgode iz Železarne in akutne primere obolenj s temperaturo. Ostali pacienti naj se poslužujejo in to res samo v nujnih primerih popoldanskih ordinacij, ker bo sicer obremenjenost IV. OA tolikšna, da marsikdo ne bo prišel na vrsto.

Vljudno prosimo, da kolektiv Železarne vzame to obvestilo z razumevanjem na znanje.

Obratna ambulanta
ŽELEZARNE JESENICE

OPOZORILO

Opozorjamo prebivalce Jesenic, posebno tiste, ki živijo v okolici kamnoloma, da ne dovolijo otrokom iger v neposredni bližini podpornih stebrov žičnice, niti pod traso žičnice med kamnolomom in centralnimi obrati Železarne.

Obstaja možnost iztirjenja vagončkov ali padanja kamena iz vagončkov. Da ne bi prišlo do nepotrebnih poškodb ali žrtev, prosimo starše, da strogo opozorijo otroke, jih varujejo in jim ne dovolijo zadrževanja pod prosto traso žičnice in na celotnem teritoriju kamnoloma. Vsi prebivalci Jesenic naj strogo spoštujejo obstoječe varnostne opozorilne table, ki prepovedujejo vsako zadrževanje na celotnem terenu in bližnji okolici kamnoloma.

Železarna Jesenice ne bo priznavala nikakršnih intervencij v zvezi z gornjim opozorilom.

ŽELEZARNA JESENICE
kadrovski sektor —
služba za varstvo pri delu

Planinstvo ima tudi med mladimi vedno več privrženecov

Judo

V soboto je bilo v Partizanu II. kolo »Lige prijateljstva.« Tokrat so prispeli Korošci z najmočnejšo ekipo, saj so imeli kar štiri odlične mojstre iz Nemčije, toda kot gost je smel nastopati le eden. Najprej so nastopili mladinci. V prvi borbi sta se srečali ekipi Vrbe in Jesenice. Zmagali so naši s 3:2; najboljši od naših je bil gost Fatir, ki je izvedel dva meta. V drugem srečanju je Spilimbergo premagal Vrbo s 5:0, pri tem so pokazali Italijani dosti znanja v borbi na tleh, pa tudi došti nečistih prijemov. V tretjem srečanju pa so naši mladinci premagali Spilimbergo s 3:2. Tako so zbrali mladinci Spilimberga 7 zmag, naši 6 in mladinci iz Vrbe dve zmagi.

V skupnem številu zmag iz prvega in drugega kola imajo naši fantje in Italijani po 13 točk; prehodni pokal pa so tokrat odnesli v Spilimbergo.

Clanske borbe so bile bolj zanimive in tehnično boljše.

Domačini spet uspešni

V prvem srečanju je Vrba podlegla Spilimbergu z 2:3. Odlična sta bila Grillo za Spilimbergo in Nemec Radep za Vrbo. V drugem srečanju je naša ekipa porazila Spilimbergo s 5:0.

Morič : Massara (5:0), Krajzelj : Grillo (10:0), Kučina : Paderga (10:0), Dvoršak : Dostallosi (10:0) in Stare : Lampi (10:0).

Najlepši je bil Krajzeljev met proti mojstru Grillu.

V zadnji tekmi pa so Jesenice dobile z Vrbo s 4:1.

Morič : Ballman (10:0), Krajzelj : Reiter (5:0), Kučina : Obkircher (10:0), Dvoršak : Kasprijan (7:0) in Stare : Radep (0:7). Tokrat sta se izkazala Morič in Dvoršak pri nas in odlični Nemec Radep.

Točke: Jesenice 9, Spilimbergo 3, Vrba 3. Pokal je ostal pri nas, v skupnem seštevku pa vodijo Jesenice s 17. zmagami pred Spilimbergom 9 in Vrbo 4.

Zadnje kolo bo 10. avgusta v Spilimbergu.

Kučina

Taborniki v Karigadoru

Preteklo nedeljo je velika skupina jeseniških tabornikov odpotovala na taborjenje v Karigador pri Novem gradu. Še lani so mislili na stalni tabor v Rozaliji, pa jim tamkajšnja občina tega ne

dovoli. Zaradi bolj in bolj naraščajočega turizma postaja prostor ob morju iz dneva v dan dragocenejši, pa si ga lahko privoščijo privatniki za svoje vikend hišice, medtem ko je organizacijam prepuščeno, da se same znajdejo.

Taborni prostor v Karigadoru je kar odličen, skrit je v hrastovem gozdičku, dobrih 200 m oddaljen od morja. Plaža je za istrske razmere odlična. Namesto ostrega kamena, ki se pojavlja ob vsej naši obali, pa so tu plitvine in ravne podvodne kamnite plošče. Problem zase je seveda voda, ki jo manjka povsod. Za oskrbovanje taborov s hrano se pa kmetje v okolici kar ponujajo.

Vse kaže, da prihodnje leto ne bodo mogli ostati tukaj. V načrtu imajo, da prihodnje leto povprašajo za taborni prostor v okolici Splita ali na Malem Lošinjju, kjer bodo poskusili kupiti (najeti) zemljišče v trajno last. Tamkaj bi tudi uskladiščili opremo čez zimo in si zgradili vodovod.

Jože Jekler

Z. P.

Slab obisk plavalne šole

V preteklih dneh je bila zaključena plavalna šola za začetnike, ki sta jo organizirala plavalni klub in Občinska zveza za telesno kulturo Jesenice.

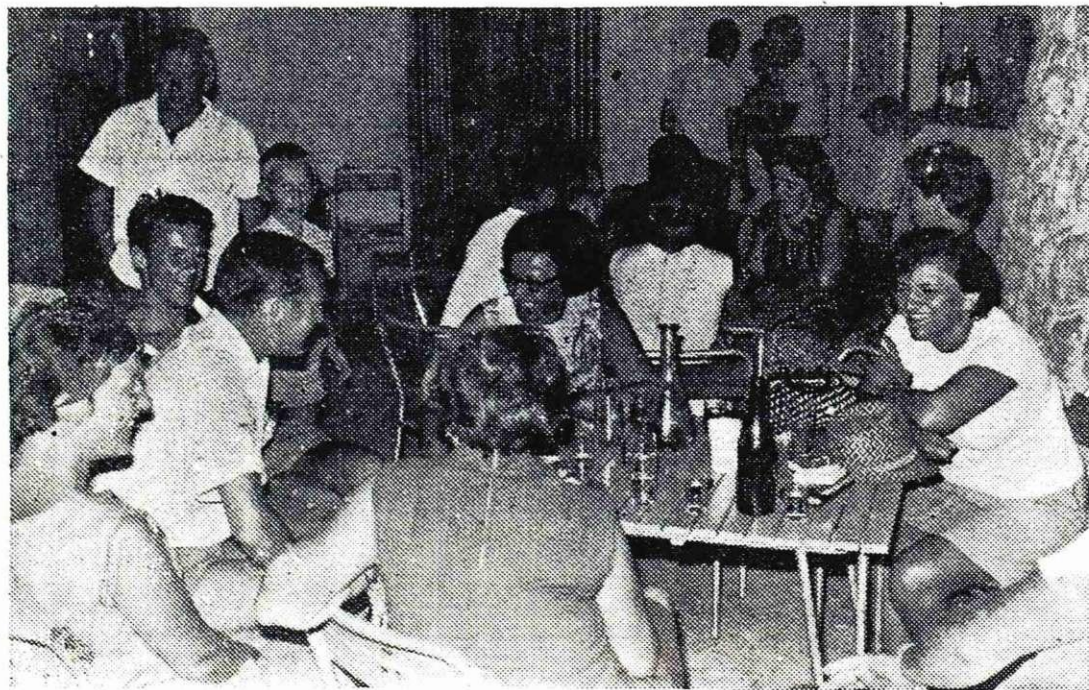
Na Jesenicah je še veliko otrok in odraslih, ki ne znajo plavati, čeprav je to nujna življenjska potreba in zahteva. Kljub veliki propagandi in brezplačnemu tečaju se je prijavilo samo devet otrok v starosti od sedem do devet let. Še slabši obisk plavalne šole pa je bil v lanskem letu. To število pa se je še zmanjšalo, tako da je tečaj obiskovalo samo štiri do pet otrok. Verjetno bi bila udeležba boljša in obisk bolj reden, če bi bili mora-

li tečajniki vplačati določeno vsoto za pouk že takoj ob začetku tečaja.

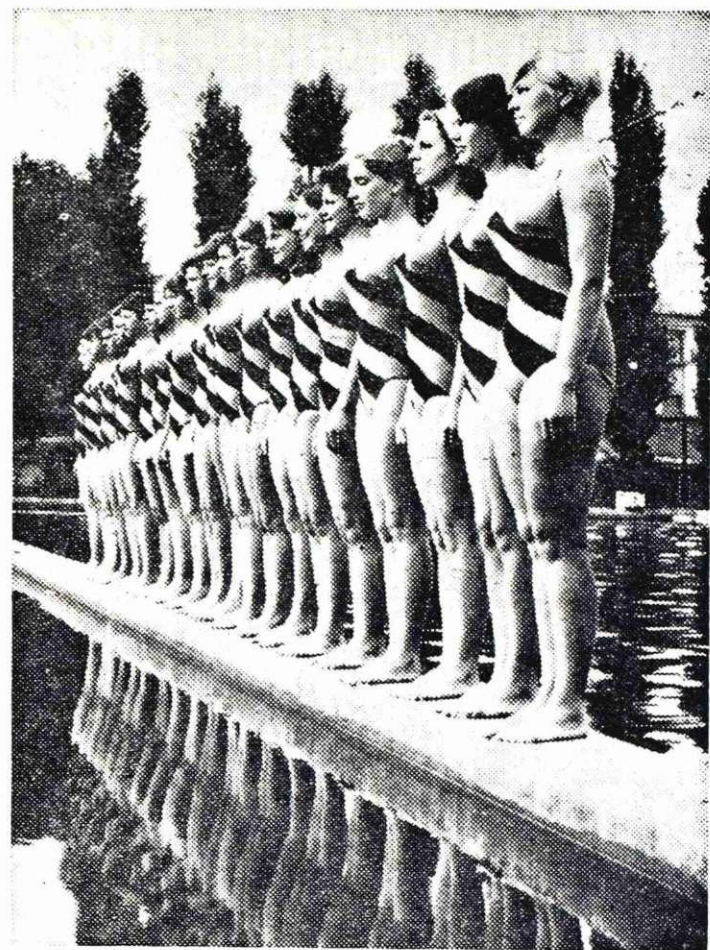
Sola je trajala deset dni in je bilo med redkimi tečajniki zanjo precejšnje zanimanje. Posamezniki so se sicer še prijavljali, ko je tečaj že potekal, vendar zaradi programa niso mogli biti sprejeti.

Zaradi majhnega števila udeležencev in mnogih problemov, brez katerih ni šlo, bi marsikdo hitro izgubil voljo za poučevanje. Trener plavalnega kluba Franci Fon pa je tečaj vestno vodil in ga tudi uspešno izpeljal do konca.

Počitniška razglednica iz Crikvenice

Naši sodelavci z družinami pri počitku po »napornem« dnevu

Revija na vodi

V soboto, 27. julija bo ob 20. uri zvečer v počastitev občinskega praznika v letnem kopališču na Jesenicah revija na vodi v izvedbi čehoslovaške skupine AKVABEL iz Brna. Vabljeni!

Poraz naših boksarjev v Avstriji

Po uspešnem startu naših boksarjev z boksarji iz Beljaka na Jesenicah, ko je bil rezultat 9:9, so naši boksarji pretrpeli v Avstriji dva poraza.

Pri povratnem srečanju v Beljaku smo bili poraženi z visokim rezultatom 16:4. Edine točke za naš klub so v Beljaku osvojili Rebolj in Ečimovič.

Preteklo soboto pa so naši boksarji gostovali v Spittalu. Srečanje se je končalo z rezultatom 10:6 v korist domačinov. Vzrok za tako visoka poraza je v tem, da so bili avstrijski klubi ojačani iz

vseh koroških klubov, naš klub pa je nastopal v Avstriji celo v slabši postavi kot na Jesenicah.

Rezultati v Spittalu:

Ražman : Huter 0:2, Džamastagić : Egger 2:0, Tomažič : Doneck 0:2, Bursić : Martinc 1:1, Makuc : Hoh 2:0, Ilić : Weinfurter 1:1, Janković : Maier 0:2, Rebolj : Kolerić 0:2.

Povratno srečanje z boksarji iz Spittala bo v oktobru na Jesenicah. V avgustu pa je za boksarje po predpisih obvezen počitek.

Z

Odbojcarski turnir

Odbojcarski klub Jesenice bo v nedeljo, 28. t. m. organiziral tradicionalni turnir za memorial Tomaža Trojarja, v spomin na nekdanjega igralca kluba, ki je preminil v prometni nesreči. Že nekaj let se tega turnirja udeležujejo najboljše odbojcarske ekipe Slovenije, pa tudi iz zamejstva. Letos se ga bosta udeležili ekipi Kanala in Ljubljane, ki ju dobro poznajo vsi jeseniški ljubitelji odbojke.

Že samo to, da se bodo turnirja udeležile tri ekipe z vrha slovenske odbojke, da vedeti, da bodo gledalci lah-

ko videli zanimive tekme in lepo odbojko.

Prva tekma se bo pričela ob 8. uri zjutraj, ekipe pa bodo igrale vsaka z vsako.

Z. P.

Misli

Nekatere napake se dajo tako zasukati, da bleste bolj od kreposti same.

Kakor sicer malo zaupamo odkritosrčnosti tistih, ki govorijo z nami, vendar živimo vselej v veri, da so z nami bolj odkritosrčni kakor z drugimi.

La Rochefoucauld